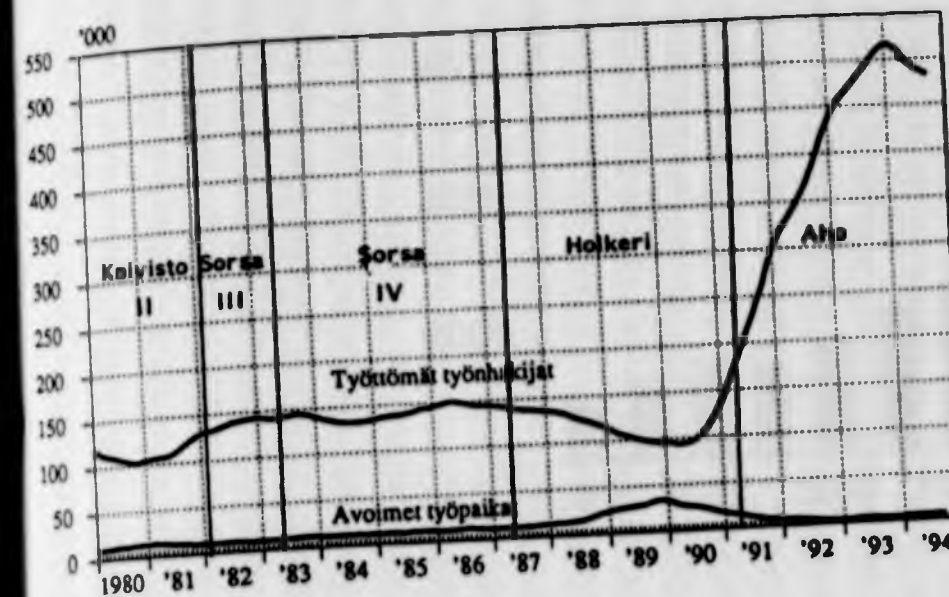
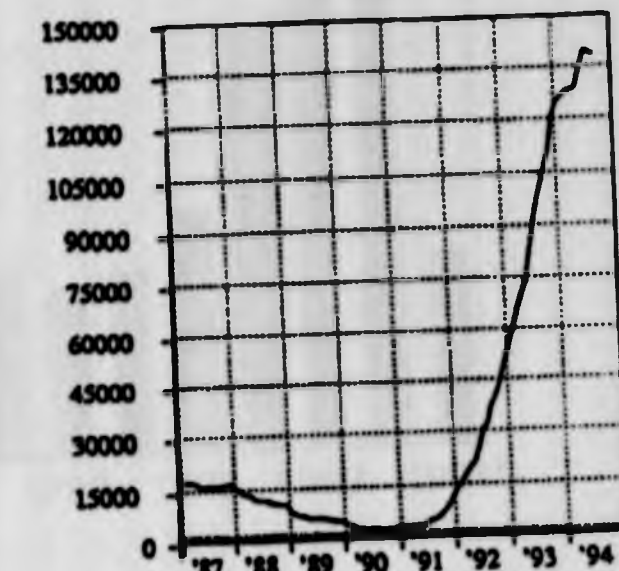

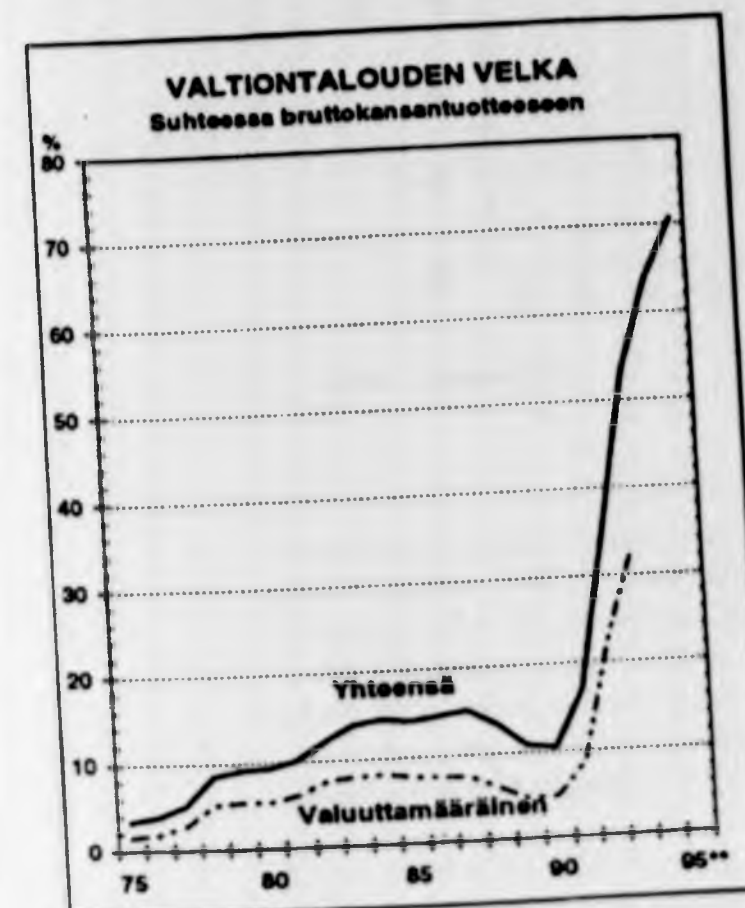
Työttömät työnhakijat ja avoimet työpaikat työnvälityksessä

Yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleet työnhakijat

Työllisyys on alkanut parantua loppuvuodesta 1994. Mutta vaatii suurta taitoa ja malttia vakaannuttaa talouden kasvukehitys niin, että edes vuosituhatteen loppuun mennessä työttömien määrä saataisiin painetuksi sille tasolle, missä se oli Ahon hallituksen aloittaessa vuonna 1991. Nyt on jo yli vuoden työttömänä olleita lähes yhtä paljon kuin työttömiä oli kaikkiaan hallituksen syntymäpäivänä.

(Lähde: Taloduellinen katsaus 1994, VVM:n kansantalousosasto)

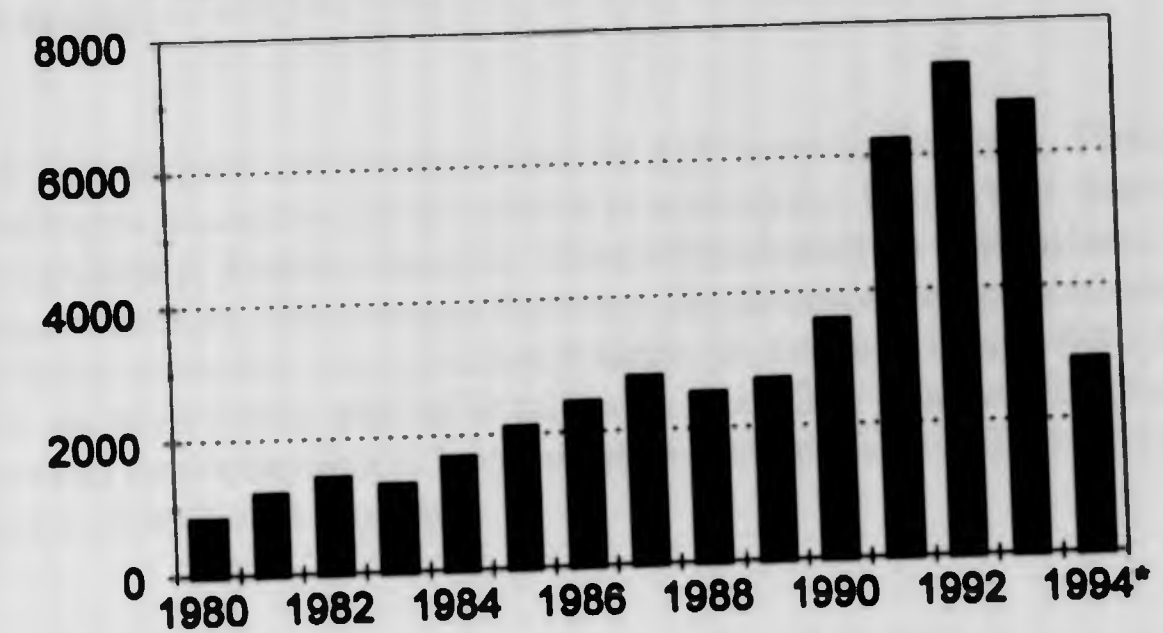
Valtion bruttovelka mrd. mk (Lähde: Tilastokeskus, Valtiovarainministeriö)

Vuosi	Valtion bruttovelka mrd.mk
1980	17,8
1981	21,9
1982	30,0
1983	37,8
1984	43,9
1985	46,4
1986	51,5
1987	58,4
1988	58,1
1989	52,9
1990	54,0
1991	83,9
1992	165,6
1993*	255,8
1994**	325
1995**	386

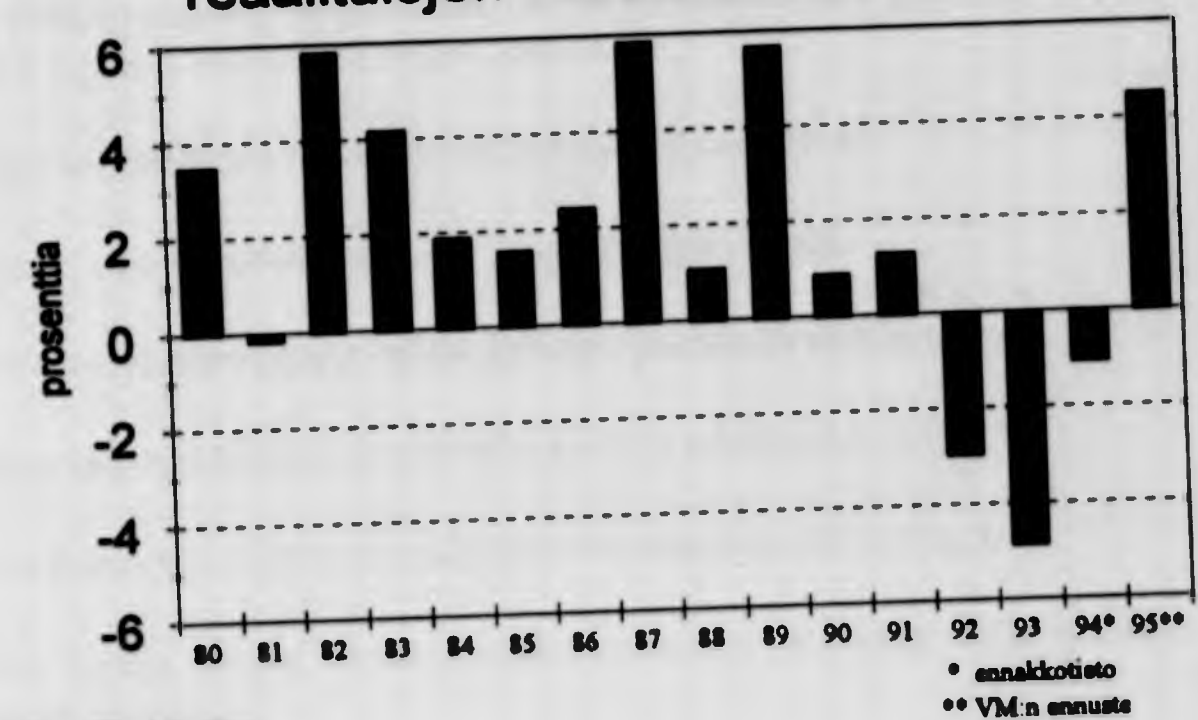
* ennakkotieto

** VVM:n ennuste

Konkurssit vuosina 1980-1994

Kotitalouksien käytettävissä olevien reaalitulojen vuosimuutokset, %

Lähde: Tilastokeskus

Sosialidemokraattien esitykset työllisyyttä parantavista elvytystoimista laman syvimpinä vuosina 1992 ja 1993 torjuttiin "velka-elvytyksenä" vaikka samassa yhteydessä esitettiin tarve säästötoimiin talouden kääntynyt kasvuun. Hallitus on kuitenkin joutunut ottamaan uutta velkaa lähes hallitsematonta vauhtia, kun se ajautui rahoittamaan kasvaneen työttömyyden hoitoa aloitekyvyttömällä tavalla. Laman syveneminen lisäsi edelleen konkurssia ja vaikeutti pankkien kriisiä, jonka hoitamiseen hallituksen oli pakko käyttää entistä enemmän velkarahaa.

Kansalaiset ovat joutuneet kokemaan laman ja kuluneen kauden politiikan seuraukset kouriintuntuvimmin kotitalouksien tulojen vähentymisenä vuonna 1992 keskimäärin 2,9 %, seuraavana vuonna peräti 4,8 % ja vuonna 1994 edelleen n. 1 %. Yhteensä kotitalouksien käytettävissä olevat tulot ovat Ahon hallituksen aikana alentuneet lähes 10 prosenttia.

Ihmisille työtä

Talouspolitiikan tärkein arviointiperuste on työllisyyden kehitys. Pitkittyvä joukkotyöttömyys murentaa hyvinvoinnin ja sosiaalisen tasa-arvon, kasvattaa vastakohtaisuuksia ja katkeroitumista. Sosialidemokraattien kannattama työllistävä talouspolitiikka nojaa laajapohjaiseen korkeatasoiseen osaamiseen. Se tähtää teollisen perustan monipuolistumiseen ja tasa-arvoiseen tietoyhteiskuntaan. Se on vastavoima sellaisille talouden malleille, jotka edellyttävät tuuloerojen jyrkkää kasvattamista ja laajamittaista nälkäpalkkatyöllistymistä, kun yhteinen sosiaalinen suoja puretaan.

Kasvun avulla työllisyys nousuun ja valtion talous kuntoon

Uuden vaalikauden alku on vaikea huolimatta siitä, että tuotanto on alkanut kasvaa, vaihtotase muuttunut ylijäämäiseksi ja työttömyyden nousu pysähtynyt. Joukkotyöttömyyden lisäksi (Suomessa on läntisen Euroopan toiseksi korkein työttömyysaste) ongelmina on valtiontalouden jatkuva alijäämä ja siitä johtuva valtion velkaantumisen kasvu.

Vaalikauden tärkeimmät tavoitteet talouspolitiikalle ovat

- työttömyyden alentaminen alle puoleen nykyisestä,
- hyvinvointiyhteiskunnan taloudellisen perustan turvaaminen.

Tavoitteiden saavuttaminen kestäväällä tavalla edellyttää, että

- valtion talouden alijäämä saadaan vähenemään tuntuvasti,
- valtion velan osuus bruttokansantuotteesta saadaan kääntymään laskuun.

Tämä kehitys voi toteutua vain vuosikymmenen loppuun ulottuvan vakaan ja vahvan talouden kasvun turvin. Kasvukaan ei yksin poista työttömyyttä. Pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyyden alentamiseksi tarvitaan erillistoimia vuosikymmenen loppuun asti. Tämän lisäksi työllistymistä on kannustettava sosiaali- ja veropolitiikalla sekä työmarkkinasopimuksin.

Kasvun oloissa on tuettava pitkäjänteistä elinkeinorakenteen uudistumista ja monipuolistumista. Euroopan unionin jäsenyys on alusta pitäen ja aktiivisesti käytettävä hyväksi tuotantorakenteen kehittämisessä ja maamme luontaisten vahvuuksien vahvistamiseksi. Kansallisella talous- ja yhteiskuntapolitiikalla on huolehdittava, että tuotantotoiminnan perusedellytykset ja kilpailuolosuhteet ovat mahdollisimman hyvät. Teknisen ja tiedollisen osaamisen on oltava

korkeaa tasoa. Erityisen tärkeää on palauttaa työmarkkinoiden luottamus sopimisen ja sovittelun hyödyllisyyteen. Vastakohtaisuuksien etsiminen on käännettävä yhteistyön rakentamiseksi.

Työttömyys alle puoleen nykyisestä

Tavoitteena on 300 000 uuden työpaikan luominen ja työttömyyden alentaminen lähelle 200 000 vuosikymmenen loppuun mennessä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää vähintään viiden prosentin vuosittaista talouskasvua sekä tehokkaita työvoimapolitiittisia toimia. Mikäli talouskasvu jää odotettua heikommaksi, edellyttää työttömyyden vähentäminen myös poikkeuksellisia työllistämiskeinoja ja työaikakysymysten pitkälle menevää uudelleenarviointia. Talouskasvun käynnistyminen auttaa hyvän koulutuksen ja työmarkkinakelpoisuuden omaavien työnhakijoiden työllistymistä. Suurin ongelma on pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyys. Työvoimapolitiittisia toimia on tehostettava noususuhdanteesta huolimatta, jotta pitkäaikaistyöttömyys ei jäisi pysyväksi ongelmaksi. Tukityöllistämisestä voimavaroja on siirrettävä työllistymistä edistävään koulutukseen. Kenenkään työttömyys ei saisi venyä yli kahden vuoden mittaiseksi. Nuorten työttömyysjaksot tulisi rajata korkeintaan yhteen vuoteen.

Työllistymisen kasvu edellyttää vireää yritteliäisyyttä kaikissa työyhteisöissä ja uuden yrittäjätoiminnan erittäin vahvaa ja monipuolista liikkeellelähtöä. Toivo hyvinvoinnin kohoamisesta yritteliäisyyden nojalla ja luottamus yhteiskunnan eteenpäinmenoon ovat tärkeitä kannustimia.

Suurin uhka työllisyyttä vahvistavalle kasvulle on korkea reaalikorko. Elleivät korot alene oleellisesti nykyisestä, vaarana on juuri alkaneen suhdannenousun katkeaminen ennenkuin työttömyys on sanottavasti vähentynyt. Korkojen alenemiseen voidaan vaikuttaa johdonmukaisella ja uskottavalla talouspolitiikalla, minkä seurauksena valtion velkaantuminen pysähtyy ja säilytetään vakaa rahan arvo.

Työllisyyden parantamista on pidettävä Euroopan unionin talouspolitiikan tärkeimpänä tavoitteena. Tämän mukaisesti on valmisteltava myös unionin raha- ja valuuttayhteistyön tiivistämistä. Sen avulla on päästävä alenevaan korkotasoon ja vakaaseen rahan arvoon koko unionin alueella. Nämä ovat erityisesti pienen maan kannalta tärkeitä edellytyksiä työllistävälle talouspolitiikalle.

Eurooppalaisen työllisyysyhteistyön perustana on sopiminen yhteisen investointipolitiikan suurista hankkeista kuten Euroopan laajuisten liikenne ja tietoverkostojen rakentamisesta. Suomen kannalta on erityisen tärkeää tiivistää unionin yhteistyötä Baltian maiden ja Venäjän kanssa. Unionipolitiikassa on vietävä eteenpäin koulutus- ja työvoimapolitiikkaa sekä toimia, joilla voidaan alentaa hallitusti työvoimakustannuksia ja ottaa käyttöön esimerkiksi ympäristöveroja.

Velkaantuminen hallintaan

Valtiontalouden tehokkain tasapainottaja on nopea talouskasvu. Se lisää verotuloja ja vähentää työttömyydestä aiheutuvia menoja. Valtion menojen ja tulojen välinen ero on nyt kuitenkin niin suuri, että tasapainoa ei voida saavuttaa ilman kulujen karsimista.

Uusilla palkkaverojen korotuksilla valtion taloutta ei voida tasapainottaa. Suomen veroaste on pohjoismaista keskitasoa ja korkeampi kuin Euroopan unionin jäsenmaissa keskimäärin. Pääoma- ja yhteisöveroissa sekä ympäristö- ja energiaverossa on kiristämisen mahdollisuuksia, mutta niiden tuotolla ei saada valtion taloutta kuntoon.

Täsmällinen yhteenveto menojen vähennystarpeista on tehtävissä vasta, kun valtiovarainministeriö laatii tarkistettut arviot nykyisten menoperusteiden aiheuttamasta valtion menojen kasvupaineesta sekä tiedossa oleviin veromuutoksiin ja kasvuarvioihin perustuvasta tulokehityksestä. Nämä tiedot on saatava julkiseen keskusteluun ennen eduskuntavaaleja. Nyt (marraskuu 1994) voidaan ennakoida säästötarpeen olevan noin 10 - 20 miljardin markan suuruinen.

Sosialidemokraatit sitoutuvat välttämättömien säästöjen etupainoisesti toteuttamiseen alkaneen nousukauden aikana vuodesta 1995 alkaen. Säästöjä tehtäessä on otettava huomioon toimenpiteiden työllisyysvaikutukset sekä sosiaaliset oikeudenmukaisuusnäkökohdat. Ensisijaisesti on karsittava elinkeinoille annettavia tukia. Myös kotitalouksien saamia tulonsiirtoja on varauduttava pienentämään huolellisen ja arvoperusteet huomioon ottavan harkinnan jälkeen. Valtion ja kuntien investointi- ja kulutusmenojen leikkaamista tulee välttää, jotta voidaan säilyttää kilpailukyvyn kannalta keskeiset palvelut sekä muut talouden perustoiminnot.

Määrätietoisella valtion talouden tervehdyttämisellä voidaan lisätä Suomen uskottavuutta talousongelmiensa hoitajana. Vaalien jälkeen muodostettavan uuden hallituksen on valmisteltava viipymättä tervehdyttämisen edellyttämät lakiesitykset. Myös suhdannenäkymät puoltavat säästöjen ripeää toimeenpanoa.

Työnteon verotusta alennettava

Palkan- ja eläkkeensaajat pitävät verotustaan kohtuuttoman korkeana. Työnteon verottamista pyritään välttämään erilaisin järjestelyin esim. optiolainoilla sekä tekemällä työtä "pimeästi". Verotus ei riittävästi kannusta työntekoon ja työnhakuun. Vaarana on julkisen talouden rahoitusperustan rapautuminen.

Verotuksen on oltava oikeudenmukaista ja suosittava työllistymistä. Uuden hallituksen on valmisteltava suhteellisten palkkaverojen ja veroasteikon lieventämistä tavoitteena tuloloukut poistava, mutta tulonjakoa edelleenkin tehokkaasti tasaava verotus.

Verokevennyksen suuruus riippuu talouden kehityksestä sekä siitä, miten valtion taloutta pystytään tasapainottamaan säästöillä nousukauden aikana. Taloudellista liikkumatilaa työnteon verotuksen keventämiseen rajoittavat myös Euroopan unionin jäsenyydestä aiheutuvat muutokset arvonnä- ja alkoholi-verotukseen. Nämä muutokset voivat vähentää valtion verotuloja yhteensä jopa 10 miljardilla markalla lähivuosien aikana. Näiden verojen aleneminen parantaa kansalaisten kulutusmahdollisuuksia, mutta se ei vaikuta työllistymiseen samoin kuin palkkaverotuksen kevennykset.

Palkkaverotukseen käytettävissä olevat kevennykset on ajoitettava suhdanteita tasaavasti sellaiseen aikaan, jolloin on tarpeen vahvistaa kysyntää.

Pääoma-, yhteisö- ja korkotulojen veroprosentti tulee nostaa 28:aan ja pitää sellaisena vuosikymmenen loppuun asti. Näin kavennetaan pääoma- ja ansiotulojen veroeroa. Kiinteistövero tulee laajentaa maa- ja metsäkiinteistöihin.

Ihmisarvo ja yhteisvastuu

Aktiivinen yhteiskunta

Uuden vastuun ja luottamuksen syntyminen kansalaisten ja päätöksenteon välille on välttämätöntä - ja se on mahdollista. Hyvän yhteiskunnan ja hyvän elämän perustana on, että ihmiset voivat luottaa ihmisarvon kunnioittamiseen kaikessa päätöksenteossa. Sosialidemokraatit nojaavat siihen, että suomalaiset haluavat yhteisvastuun hengessä rakentaa uuden hyvinvoinnin. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan on autettava kaikkia jäseniään tekemään elämästään itsenäinen ja ihmisarvoinen. Yhteiskunnasta ei saa tulla vain vahvojen menestyjien areena.

Pohjoismaisen hyvinvointiajattelun kestävä ytimenä on täystyöllisyyden tavoite, hyvin toimivat yhteiset palvelut ja ihmisten välitön oikeus vaikuttaa työ- ja muun ympäristönsä asioihin. Sosialidemokraatit pitävät niitä oikeina ja ajankohtaisina tavoitteina myös tulevana vuosina, kun taistellaan työttömyyttä vastaan ja kun on säästettävä yhteisiä varoja ja jopa vähennettävä joi-tain etuisuuksia. Säästäminen ja nuuka taloudenpito ei oikeuta tylyä suhtautumista sosiaaliseen tasoitukseen tai lyhytnäköisen voitonhavittelun hyväksymistä. Päinvastoin, juuri vaikeimpina aikoina onkin korostettava ihmisarvon ja yhteisvastuun ajatuksia.

Parlamentaarisen kansanvallan toteutusta sekä ihmisten taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien turvaamista on vietävä johdonmukaisesti eteenpäin. Valtiosääntöuudistusta jatkettaessa on otettava huomioon Euroopan unionin jäsenyyden vaatimukset ja painotettava eduskunnan asemaa ylimpänä valtioelimenä. Hallituksen tulee vastata eduskunnalle maamme harjoittaman unionipolitiikan linjasta. Eduskunnan tulee voida ohjata maamme kannan muodostusta unionin lainsäädäntöasioihin ja unionin laajentumis- ja uudistamishankkeisiin. Kansalaisten Euroopassa myös unionin päätöksenteon tulee olla avointa ja julkista.

Suomen jäsenyys Euroopan unionissa tuo yhteiskunnalliseen toimintaan uuden pysyvän vaikuttamis- ja päätöksentekotason. Kunnallisen, alueellisen ja maanlaajuisen toiminnan lisäksi yhteisesti määriteltäviä poliittisia tavoitteita ja aatteellisia ihanteita on toteutettava Euroopan unionin avulla.

Perustehtävänä on luoda talouden ja yritystoiminnan rinnalle ja niihin vaikuttamaan tehokas poliittinen ja sosiaalinen yhteistyö. *Kansalaisten Euroopan luominen ei onnistu vain valtioiden ja viranomaisen toimin. Siihen tarvitaan ihmisten ja kansalaisjärjestöjen jatkuvaa vaikuttamista ja osallisuutta. Kansalaisten Euroopassa lisääntyvän hyvinvoinnin hedelmät on tarkoitettu kaikille ihmisille.*

Yhdenvertaiset mahdollisuudet

Koulutus ja kulttuuri

Ihmisten yhdenvertaisuuden kannalta on välttämätöntä, että hyvätasoinen koulutus on kaikkien saavutettavissa ja että koulutuksen järjestelyissä otetaan huomioon tukea ja apua muita enemmän tarvitsevat. Yhtenäisen koulutusjärjestelmän on tarjottava myös eri alojen lahjakkuuksille kannustava opintoympäristö.

Harkittaessa yhteiskunnan voimavarojen käyttöä on koulutus erityisessä asemassa. Suomalaisten hyvinvoinnin perustana on korkea ja laaja osaamisen taso. Siitä tinkiminen olisi vastuutonta uhkapeliä.

Esiopetus on taattava kaikille kuusivuotiaille. Peruskoulun kehittämisessä on turvattava sen julkisuus ja maksuttomuus. Jokaiselle nuorelle on varattava oikeus vähintään kolmevuotiseen nuorisostaan koulutukseen. Ammattikorkeakouluille on kehitettävä selkeä tehtävä koulutusjärjestelmässä.

Korkeakoulujen toiminnan tehokkuutta, työnjakoa ja yhteistyötä on parannettava opetuksen ja -tutkimuksen vaikuttavuuden ja laadun kohottamiseksi. Tutkimusrahoituksessa on turvattava myös korkeakoulujen tiederahoitus.

Aikuiskoulutuksen välitöntä tehostamista tarvitaan tukemaan työllistymistä. Sitä tarvitaan laajassa mittakaavassa myös, kun kehitetään tietoyhteiskunnan inhimillisiä edellytyksiä.

Opintotukea on kehitettävä opintorahaa painottaen niin, että täysipainoinen opiskelu ilman kohtuutonta velkaantumista tulee mahdolliseksi.

Korkeatasoinen koulutus edellyttää, että opettajia kannustetaan ja tuetaan ammattitaidon kehittämisessä. Siten luodaan mahdollisuuksia myös opettajien ammattitaidon joustavalle käyttämiselle koululaitoksen eri tehtävissä.

Sivistyneen tietoyhteiskunnan henkinen perusta edellyttää luovan taiteellisen toiminnan tukemista ja taiteiden laajaa harrastamista. Kunnallisten kirjastojen palveluja on kehitettävä, jotta mahdollisimman moni saa ulottuvilleen tietoyhteiskunnan nopeasti lisääntyvät uudet mahdollisuudet. Liikuntakulttuurilla on tärkeä tehtävä kansanterveyden ylläpitäjänä ja virkistykseen antajana. Kaikessa kulttuuritoiminnan tukemisessa on kannustettava kansalaisten ja heidän järjestöjensä omaehtoista toimintaa.

Alueellisen kehityksen tukeminen

Yhdenvertaisilla koulutusmahdollisuuksilla voidaan turvata yksittäisille ihmisille tasa-arvoiset lähtökohdat elämälle. Tehokkaalla alueellisella ja kunnalli-

sella toiminnalla turvataan maan sisäisesti tasavertaiset olosuhteet yrittäjyydelle ja kunnallisen itsehallinnon perusteella tehtäville ratkaisuille. Liittymisen Euroopan unioniin avaa uudet näköalat alueelliselle kehittämiselle. Niiden hyväksikäyttäminen edellyttää asiantuntemusta ja poliittista aloitteellisuutta niin kunnissa, maakunnissa, valtion elimissä kuin unionipolitiikassakin.

Maaseudun ja kaupunkien kehittäminen on kokonaisuus, jossa molemmat vaikuttavat toisiinsa. Elinvoimaiset aluekeskukset toimivat alueensa moottoreina. Erityisesti on vahvistettava niitä keskuksia, joissa teollisuuden ja palvelujen rakennemuutos aiheuttaa suuria ongelmia. Maaseudun yritystoiminnan tavoitteena tulee olla elinkeinorakenteen monipuolistaminen paikallisesti ja alueellisesti perusteltujen hankkeiden pohjalta.

Uuden yrittäjätoiminnan luomisen ja osaamisen kasvun tulee olla aluekehittämisen ydintavoite. Yritystukipainotteisesta politiikasta on siirryttävä yrittäjyyden edellytysten vahvistamiseen kuntien, seutujen ja alueiden toiminnan tehostamisella.

Pääkaupunkiseutuun kohdistuvien kansallisten ja kansainvälisten erityisvaatimusten vuoksi seudulle tulee luoda oma rooli valtakunnallisessa aluepolitiikassa. Pääkaupunkiseudun kehittyminen on koko Suomen etujen mukaista.

Kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta välttämätöntä on, että kuntien mahdollisuudet peruspalvelujen järjestäjänä vahvistuvat ja vastuu selkiintyy. Tämä edellyttää, että valtion ja kuntien suhteet järjestetään vakaalle pohjalle. Kuntien on voitava hoitaa asioitaan suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti niin investointitoimintansa kuin käyttötaloutensakin osalta. Kunnallista ja muuta julkista hallintoa on uudistettava ennakkoluulottomasti tavoitteena palvelukyvyyn parantaminen sekä tuottavuuden ja joustavuuden lisääminen. Valtionosuusjärjestelmän on suosittava palvelutuotantonsa tehokkaasti järjestäviä kuntia. Samalla luovutaan kunnallistaloutta passivoivasta kantokykyluokituksesta, joka tulee korvata hyvään taloudenhoitoon kannustavalla verotulojen täydennysjärjestelmällä. Normiston purkua ja säädösten joustoa jatketaan.

Työelämän kehittäminen

Sovittelun ja sopimisen, maltin ja yhteisvastuun arvo korostuu sopimustoiminnassa ja työmarkkinapolitiikassa, kun tavoitteena on työllisyyden parantaminen. Keskitetyn ja koordinoitun tulosopimusneuvottelutoiminnan tulisi löytää luontevat muotonsa tavoitteena sitoutuneisuuden ja pitkäjänteisyyden lisääntyminen. Maan hallituksen tulee aktiivisin toimin edistää ja helpottaa sopimustoimintaa tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Kaikessa työelämää koskevassa päätöksenteon valmistelussa on toteutettava kolmikantaisen

vaikuttamisen periaatetta (hallitus, palkansaajat, työnantajat). Työehtosopimusten yleissitovuuden periaate on jatkossakin tärkeä turva palkansaajalle.

Työelämän pitkäjänteisen kehittämisen tavoitteena on tuottavuuden parantaminen, luonnon- ja muiden voimavarojen tuhlaavan käytön vähentäminen sekä työelämän laadun kohottaminen. Tähän työhön on kytkettävä työmarkkinajärjestöjen lisäksi työhallinnon ja työelämän tutkimuksen osaaminen. Aikuiskoulutuksen tehostaminen, mm. toteuttamalla koulutus- ja sapattivapaa on olennainen osa työelämän uudistamista. On vietävä eteenpäin myös työaikajärjestelyjen kokeiluja.

Työttömyyskassajärjestelmää on kehitettävä kiinteästi ammattiyhdistysliikkeen toimintaan liittyvänä palvelutoimintana.

Työmarkkinaosapuolten tasavertainen vaikuttaminen päätöksentekoon sekä niiden välinen kansallinen ja ylikansallinen neuvottelu- ja sopimustoiminta ovat tärkeä osa kansalaisten Euroopan rakentamista. Suomalaisella ammattiyhdistysliikkeellä on vankka pohja laajentaa edunvalvontatyötään uudistuvan tehtäväkentän mukaisesti.

Suurelta osin talouslaman vauhdittamana on lisääntynyt sellainen työllistyminen, jossa ei enää olla tavanomaisessa työsuhteessa työnantajaan, mutta kuitenkin työllistymisen tapaa ei voi pitää tavanomaisena itsenäisenä yrittäjätoimintana. Usein on kysymyksessä vain määräaikainen tai projektikohtainen työsuoritus tai sellainen yrittäjätoiminta, joka toteutetaan vain yhden toimeksiantajan lukuun, tämän osoittamissa tiloissa ja välineillä. On luultavaa, että tämänkaltaisen itsenäisen työllistymisen on pysyvä ja yleistyvä ilmiö. Sen vuoksi on viivyttämättä selvitettävä sen piirissä olevien ihmisten sosiaaliturvan ja työsuojelun järjestäminen. Tavanomaisesta poikkeavia työllistämismuotoja ei saa käyttää vero- ja sosiaalikustannusvelvoitteiden kiertämiseen.

Sukupuolten tasa-arvo

Sosialidemokraatit toimivat sen puolesta, että sukupuolten tasa-arvo toteutuu. Se edellyttää hyvin toimivia yhteisiä palveluja, yhdenvertaisuutta työelämässä ja tasa-arvoa tukevien asenteiden arvostamista koulutuksessa ja kulttuurissa. Yhteiskunnan toimin on voitava puuttua ihmisarvoa ja yhdenvertaista kohtelua loukkaaviin hankkeisiin.

Erilaisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin mm. valtioneuvoston jäseniksi on nimitettävä tasapuolisesti naisia ja miehiä.

Elämisen turva

Vapaan ja inhimillisen elämän edellytysten turvaaminen jokaiselle ihmiselle on yhteiskunnan tärkein tehtävä. Oikeus työhön, ihmisarvoon ja yhteisvastuullisuuden kokemiseen ovat hyvinvoinnin perusasioita. Niihin kuuluu myös oikeus siihen turvallisuuden tunteeseen, että ansioiden menetyksiin ja elämän vaikeuksiinkin on yhdessä varauduttu. Turvallisuus ja hyvinvointi edellyttävät mahdollisuutta kuhunkin elämäntilanteeseen soveltuvaan asumiseen. Tietoisuus ympäristöä uhkaavista vakavista vaurioista ja toiminta niiden estämiseksi vaikuttavat yhä ratkaisevammin ihmisten turvallisuuteen ja hyvinvointiin. Yhteiskuntien sopeuttaminen kestävän kehityksen puitteisiin sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja työllisyyttä parantavalla tavalla on aikamme suurin haaste.

Inhimillisen vapauden toteutumiseksi on voitava elää tuntematta pelkoa henkilökohtaisen koskemattomuuden ja elämisen oikeusperustan menettämisestä. Tämä edellyttää varautumista myös erilaisia ulkoisia uhkia vastaan.

Kansalaisturva

Jokaisen suomalaisen on voitava luottaa siihen,

- että hänen käytössään on yleisen kansalaisturvan perusteella välttämättömät yhteiset palvelut,
- että hän voi varautua työllään, yrittämisellään ja muulla ansiotoiminnallaan pitkäjänteisesti eläkevuosien varalle, ansioiden vähentymiseen ja myös elämän takaiskuihin, työttömyyteen, sairauteen ja vammautumiseen,
- ja että viimekädessä yhteisesti kannetaan vastuu siitä, että ketään ei tyystin hyljätä.

Ihmisten luottamus yhteisten palvelujen saatavuuteen, laatuun ja tasapuolisuuteen on avainasia, kun arvioidaan yhteiskunnan keräämien verojen ja maksujen suuruutta. Avoimessa yhteiskunnassa palvelujen tuottaminen on järjestettävä niin, että veronmaksaja-kuluttaja voi vakuuttua hinta-laatu suhteen oikeudenmukaisuudesta.

On varauduttava hankaliin valintatilanteisiin päätettäessä palvelujen kehittämisestä ja sopeuttamisesta taloudellisten mahdollisuuksien rajoihin.

Alle kouluikäisille lapsille on järjestettävä kuntien toimin mahdollisuus päivähoidon. Siten turvataan lasten oikeus saada monipuolinen kasvuympäristö ja molempien vanhempien yhdenvertaisuus työntekoon ja koulutukseen.

Terveystenhoidossa on tavoiteltava työkyvyn säilymistä niin, että terveydellisistä syistä ennenaikaisesti eläkkeelle siirtymisen tarve vähenee. Sairaanhoidon järjestelyjä on arvioitava johdonmukaisesti kustannusten vähentämiseksi. Terveiden elämäntapojen omaksumista on suosittava. Säännöllistä hoitoa ja hoivaa tarvitsevien avohoidossa on otettava huomioon myös muun perheyhteisön tuen tarpeet.

Eläkkeensaajien palvelujen avulla on turvattava oikeus itsenäiseen elämään ja mahdollisuus virkistykseen. Terveystellisesti ja sosiaalisesti perusteltujen palvelujen turvaamisella on myös lievitettävä niitä menetyksiä, joita eläkkeensaajat ovat viime vuosina kokeneet. Sotainvalidien ja veteraanien hyvinvoinnista huolehtiminen on edelleen kansallinen kunniatehtävä.

Yhteinen velvollisuutemme ja oikeutemme on osoittaa, että Suomi haluaa turvata kaikkien niiden ihmisten oikeudet, jotka saapuvat tänne maamme lakeja ja maamme sitovia kansainvälisiä sopimuksia noudattaen. Ulkomailta saapuvien matkailu, opiskeilu ja työnteko koituu yhteiseksi hyväksi ja avartaa kulttuuriamme. Kotimaassaan vainon kohteeksi joutuneet ihmiset ovat oikeutettuja saamaan meiltä hoivaa ja huolenpitoa.

Kansalaisturvan on kannustettava ihmisiä itsenäisyyteen, opin hankkimiseen ja työllistymiseen. Passivisuuteen ja jopa syrjäytymiseen johtavat tulo- ja mak-suloukut on poistettava.

Kansalaisturvaan kuuluu yhteisten palvelujen ohella ydinasiana ansioihin suhteutettu eläke- ja sosiaaliturva. Sen on tuettava työllistymistä sekä pitkäjänteistä yhteisvastuullista säästämistä. Tämä on luontevinta toteuttaa sosiaalivakuutusmaksujen muodossa. Palkansaajamaksujen laajentuva käyttö ja rahastoinnin tehostaminen vahvistavat edelleen oikeutusta sille, että sosiaalivakuutusjärjestelmän ohjauksessa toteutuu tasavertaisesti palkansaajien ja työnantajien vaikutus.

Muu kuin palkkatuloihin kohdistuva verorahoitus soveltuu yhteisten palvelujen sekä niiden etuisuuksien rahoittamiseen, jotka ovat tarveharkintaisia taikka kaikille saman suuruisia. Myös käyttäjämaksuin voidaan rajoitetusti rahoittaa yhteisiä palveluita.

Kansalaisturvan kustannuksista selviytyminen edellyttää voimakasta ja pitkään jatkuvaa taloudellista kasvua ja suurta aktiivisuutta hallinto- ja toimeenpanojärjestelmien tehostamisessa. Tästä huolimatta on varauduttava valtion sosiaalimenojen ja kansaneläkelaitoksen menojen vähentämiseen vuosittain 0,5 - 1 prosentilla vuosikymmenen loppuun saakka, jotta valtion talous tasapainottuu ja luodaan mahdollisuuksia palkkaverotuksen keventämiselle.

Asuminen ja ympäristö

Ihmisen elämäntilanteeseen soveltuva kohtuuhintainen asunto on perusoikeus, jonka toteuttamisesta yhteiskunta ei saa vetäytyä. Asuntopolitiikan sisältöä, lainoitus- ja tukijärjestelyjä on arvioitava ja sopeutettava niukentuneisiin taloudellisiin mahdollisuuksiin. Asuntorahastolla ja muulla asuntohallinnolla on oltava aloitteellinen ote myös siinä tarkoituksessa, että rakennustuotannon keinoin on tasoitettava talouden suhdannevaihteluita.

Asuntopolitiikan on toimittava sosiaalisen tasauksen puolesta. Tällöin on ensisijaista ottaa huomioon ne ihmiset, jotka eivät omin toimin selviä asuinolojensa järjestelyistä tai asumiskustannuksistaan. Asumiseen kohdistuvissa tukitoimissa on sosiaalisista syistä pidettävä etusijalla tarveharkintaista tukea verrattuna tuloverotuksessa annettavaan tukeen, jossa ei ole mitään tarveharkintaa. Nuorten itsenäistymisen kannalta on välttämätöntä yhteiskunnan toimin helpottaa ja tasoittaa kohtuuhintaisen asunnon saamista. Yhteiskunnan tukeman asuntotuotannon rahoitusehdot on määriteltävä niin, että kulloinkin tavoiteltu asuntotuotanto ja korjaustoiminta myös käynnistyy. Korjaustoinnassa pääpainon on oltava aravavuokra-asunnoissa. Kansalaisille on turvattava yhdenvertaiset mahdollisuudet vaikuttaa asuinympäristönsä kehittämiseen ja virkistäytymiseen luonnossa. Rantojen käyttöä on ohjattava lainsäädännöllä.

Nyky aikaan sopeutettu hyvinvointiyhteiskunta ottaa ennen muuta huomioon kestävän kehityksen vaatimukset päätettäessä luonnonvarojen käytöstä, jätteiden kierrätyksestä, energian tuotannosta, liikenteen ja yhdyskuntien suunnittelusta. On kannustettava ympäristöä säästävään tutkimus- ja kehittämistyöhön sekä teollisiin ja tuotannollisiin uudistuksiin. Vastuullinen ja ennakoiva ympäristöpolitiikka on nähtävä myös pitkäjänteisenä kilpailuedun tavoitteluna.

Ympäristörasitukseen kohdistuvaa vero- ja maksupolitiikkaa, erityisesti energia- ja hiilidioksidiverotusta sekä ympäristönormien tiukentamista on vietävä eteenpäin Euroopan unionissa ja yhdessä muiden jäsenmaiden kanssa. Unionipolitiikan mahdollisuudet on toteutettava tehokkaasti myös maataloudesta aiheutuvien ympäristöhaittojen vähentämiseksi.

Lähialueyhteistyössä korostuu ympäristövahinkojen estäminen ihmisten turvallisuuden ja terveyden perustana.

Kestävän kehityksen ja ympäristötietoisien ajattelun omaksumista on kannustettava hallinnossa, yritys elämässä, koulutuksessa ja myös kotitalouksien ratkaisuissa.

Henkilökohtainen turvallisuus

Vapaan elämän tärkeä inhimillinen perusta on tunne siitä, että henkilökohtainen fyysinen ja henkinen loukkaamattomuus on turvattu. Niin naisten kuin

miesten on voitava kulkea turvassa pimeänkin aikaan. Vääryyttä kärsineitä ja epäinhimillisesti kohdeltuja ihmisiä on autettava yhteisin toimin.

Oikeusvaltion perusteita on vahvistettava vastaamaan muuttuneita olosuhteita. Kansainvälisen- sekä talous- ja ympäristörikollisuuden torjuntaa on tehostettava, samoin huumausaineiden kaupan ja levityksen ehkäisyä.

On tiedostettava sukupuolisen häirinnän aiheuttama turvattomuus ja edistettävä ihmisten keskinäistä tasa-arvoa ja kumppanuutta.

Maan ulkoisen aseman turvaaminen

Suomen, niinkuin muidenkin maiden ulkoinen turvallisuus määräytyy lisääntyvästi muista kuin sotilaallisista lähtökohdista. Vähitellen vaikuttavat ympäristöuhat ja nopeasti mahdolliset laajat katastrofit, kansalliset rajat ylittävä järjestäytynyt rikollisuus ja mahdollisuudet laajamittaisiin taloudellisiin spekulaatioihin voidaan torjua vain määrätietoisien ja vaikuttavan kansainvälisen yhteistyön keinoin. Myös tästä syystä on tuettava YK -järjestelmän kehittämistä ja koko Euroopan alueen kattavia yhteistyörakenteita.

Sosialidemokraatit kannattavat Suomen tarkkailija-aseman toteuttamista Länsi-Euroopan Unionissa (WEU). Nähtävissä olevana ajanjaksona on edelleen perusteltua noudattaa itsenäisen puolustuksen ja sotilaallisen liittoutumattomuuden periaatteita. Suomen aseman säilyttämiseksi tehokkaana rauhanturvaajana on parannettava valmiuksia osallistua myös vaativiin rauhanturvaamistehtäviin.

Suomeen kohdistuvien sotilaallisten ja muiden turvallisuusuuhkien sekä niiden edellyttämän ulko- ja turvallisuuspoliittisen varautumisen selvittämiseksi on seuraavan hallituksen asetettava parlamentaarisesti edustava komitea.

Ihmisten yhteinen tulevaisuus

Suomen liittyminen Euroopan unioniin ei voi merkitä sulkeutumista muulta maailmalta ja vastuun vähentymistä ihmiskunnan yhteisestä tulevaisuudesta. Suomen on toimittava myös unionipolitiikassaan niin, että yhteiset ponnistelut alikehittyneisyyden voittamiseksi ja maailmanlaajuisten uhkatekijöiden torjumiseksi tehostuvat. Päähuomio niin monikansallisessa kuin Suomen omassakin kehitysyhteistyössä on kohdistettava väestönkasvun hillitsemiseen, sosiaaliseen kehitykseen ja maailmanlaajuisten ympäristöuhkien torjuntaan. Hallituksen on laadittava ohjelma Suomen kehitysyhteistyön tavoitteista ja painopisteistä. Samalla on sovittava kehitysyhteistyövarojen kohottamisesta takaisin YK:n suosittaman 0,7 prosentin tasolle bruttokansantuotteesta.

Maailmankaupassa Suomen tulee johdonmukaisesti edistää vapaakaupan periaatteita. Samalla on tehostettava toimintaa lapsityövoiman käyttöä, ihmis-

oikeuksia polkevia työoloja ja ympäristöstä piittaamatonta tuotantoa vastaan. Suomen on tunnettava vastuunsa ihmisoikeuskysymyksissä.

On toimittava YK -järjestelmän tehostamiseksi, jotta siinä otetaan huomioon suurvaltasuhteissa sekä eri maiden asemassa tapahtuneet muutokset. Ihmisoi-
keuksien yleismaailmallisen turvaamisen on oltava nykyistä kattavammin YK:n toiminnan tavoitteena.

Yhteisen turvallisuuden vahvistamiseksi ja taloudellisen kehityksen joudutta-
miseksi on osoitettava suurta aktiivisuutta maamme lähialueiden ja Itämeren
alueen yhteistyössä. Maallamme on hyvät maantieteelliset mahdollisuudet ja
yleiset edellytykset luoda osaamiseen perustuva vahva asema lähialueidem-
me ja läntisen Euroopan yhdyssiteenä. Se on ollut Suomen asema myös kan-
samme historian parhaina nousun aikoina. Turvallisuutensa vakiinnuttavassa
Euroopassa se on kansallemme tärkeä hyvinvoinnin tuoja.

* * *

Sosialidemokraatit jatkavat toimintaa ihmisarvon, yhteisvastuun ja yhteistyön
hengessä työllisyyden ja hyvinvoinnin puolesta. Olemme vakuuttuneita siitä,
että Suomella on mahdollisuus parempaan, sillä suomalaiset osaavat ja jaks-
vat, kun toimeen tartutaan.

Vaalit voivat olla käänne uuden luottamuksen syntymiselle. Sosialidemokraa-
tit haluavat olla äänestäjien luottamuksen arvoisia. Tule mukaan muutostyö-
hön.

On uuden vastuun aika.

SDP:n talouspoliittinen työryhmä

Talouspoliittinen keskustelualoite

Sisällysluettelo

1.	Miksi talouspolitiikka on nyt keskeistä?	1
2.	Syvän lamakauden kallis lasku	1
3.	Tempoileva talouspolitiikka laman syventäjänä	2
4.	Suomi on taloudellisten mahdollisuuksien maa	4
5.	Kasvu- ja rakennepolitiikalle uusi suunta	5
5.1.	Eroon tukiaistaloudesta	5
5.2.	Valtion oman sijoitustoiminnan sopeuduttava uusiin olosuhteisiin	6
5.3.	Osaamisen strategia työelämän perustaksi	7
5.4.	Puhdas ympäristö on keskeinen taloudellinen arvo	7
5.5.	Elinkelpoiseen maatalouteen	7
6.	Sosialidemokraattien linja työttömyyden vähentämiseksi	8
6.1.	Valtiontalouden vakauttaminen	10
6.2.	Alhainen inflaatio työllisyyden paranemisen edellytyksenä	11
6.3.	Aktiivista työvoimapolitiikkaa ja aikuiskoulutusta on tehostettava	11
6.4.	Yhteisymmärryksessä joustaviin työmarkkinoihin	12
6.5.	Hyvinvointivaltion perusteiden lujittaminen	13
6.6.	Tehokkaat julkiset palvelut	13
6.7.	Työhön kannustava verotus ja sosiaaliturva	13
7.	Vuoropuheluun ja yhteistyöhön	15

TALOUSPOLIITTINEN KESKUSTELUALOITE

1. Miksi talouspolitiikka on nyt keskeistä?

Taloudelliset kysymykset ovat nousseet keskeisiksi niin kansainvälisellä, kansallisella kuin paikallisellakin tasolla. Talouden paine tuntuu entistä voimakkaampana sosiaalisissa yhteisöissä sekä perheiden ja yksittäisten ihmisten elämässä.

Monet ovat perustellusti huolissaan siitä, että talous alistaa politiikan. Näin uhkaa käydä, koska kansantaloutemme on vuosisadan syvimmässä kriisissä. Työttömyyden kasvun ja kansantuotteen alentumisen takia tapahtunut taloudellisten mahdollisuuksiemme yhtäkkinen kaventuminen, jota hallitus on omalla epäonnistuneella politiikallaan kiihdyttänyt, on tehnyt taloudesta rajoitteen, ja siksi kriittisen, tekijän.

Talouden pitäisi luoda ne aineelliset voimavarat, joiden avulla ihmiset voivat kehittää yhteisöjään ja kulttuuriaan sekä parantaa oman elämänsä laatua. Nyt heikko talous uhkaa näitä inhimillisen elämän perustekijöitä. Jotta talouden ylivalta rikkoutuisi, on kansantalouden tilan ja työllisyyden parannuttava. Tämä on lähivuosien suuri tehtävä. Sen vuoksi talouspolitiikka ja työllisyys ovat tulevan vaalikauden keskeisiä kysymyksiä. Vakaan kansantalouden ja korkean työllisyyden edellytykset on luotava uudelleen. Sosialidemokraattien talouspolitiikka vastaa tähän haasteeseen.

2. Syvän lamakauden kallis lasku

Viime vuosina koettu Suomen talouden lama ei löydä vertaistaan läntisistä teollisuusmaista toisen maailmansodan jälkeisellä kaudella. Kokonaistuotannon määrä aleni Suomessa vuosina 1991 - 1993 yhteensä lähes 15 prosenttia, monta kertaa enemmän kuin 1930-luvun lamassa. Kotimaisen kysynnän alamäki jatkui jyrkkänä vuoden 1993 lopulle saakka, vaikka vienti lähti ripeään kasvuun jo vuoden 1991 loppupuolella. Yksityisen kulutuksen määrä oli viime vuonna 12 prosenttia alempi kuin vuonna 1990. Yksityisten investointien määrä oli puolestaan alentunut peräti puoleen vuoden 1989 huipputasosta. Julkisen kysynnän supistuminen jatkuu edelleen.

Pitkäaikaistyöttömien osuus kasvaa

Työttömyys tai sen uhka koskettaa väestön valtaosaa. Työttömyysasteemme on Länsi-Euroopan toiseksi korkein. (Taulukko 1.) Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä kasvaa yhä, vaikka kokonaistyöttömyys on kääntynyt vuoden 1994 jälkipuoliskolla lievään laskuun. Tämä kärjistää tuloeroja ja loukkaa sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Köyhyys ja syrjäytyminen lisääntyvät. Ennätysellisen korkea nuorisotyöttömyys varjostaa nuorten tulevaisuutta ja lietsoo aiheellisesti sukupolvien välistä ristiriitaa. Yksityisten ja julkisten palvelualojen supistumisen vuoksi naisten työttömyys kasvaa nopeasti ja uhkana on naisten syrjäytyminen työelämästä.

Taulukko 1:

Työttömyysaste eräissä EU-maissa ja Pohjoismaissa toukokuussa 1994
(lähde: Työvoimatilasto 30.8.94, Tilastokeskus)

Maa	Työttömyysaste (%)	
	Kalkki	Alle 25-vuotiaat
EU yhteensä	10,7	19,4
Belgia	9,5	17,2
Espanja	22,5	37,0
Irlanti	17,4	25,7
Iso-Britannia	9,5	13,7
Italia	11,4	31,7
Luxemburg	3,0	6,1
Portugali	6,0	11,6
Ranska	10,8	21,2
Saksa	6,1	4,9
Tanska	9,9	10,2

Ruotsi	7,1	14,2
Suomi	18,1	32,9

Joukkotyöttömyys on kansakunnan voimavarojen järjetöntä tuhlausta. Tavaraita ja palveluksia jää tuotantovoimiemme vajaa-käyttöisyyden takia vuosittain tuottamatta reilusti yli 100 miljardin markan arvosta. Monista Euroopan maista saadut kokemukset osoittavat myös sen, että pitkään jatkunut joukkotyöttömyys alkaa uusintaa itse itsensä. Työttömien taidot ruostuvat ja kansantalouden tuotantokyky heikkenee, jolloin talouden elpymässä törmätään joillakin aloilla nopeasti jopa työvoimapulaan.

Budjettialijäämä ennätysmäisen suuri

Työttömyyden seurauksena myös budjettialijäämä on räjähtänyt, vaikka palkansaajien verorasitus on samanaikaisesti kasvanut sietämättömäksi ja hallitus on tehnyt rajuja sosiaaliturvan leikkauksia. Kansalaisten toimeentulo on työttömyysturvan, asumistuen, toimeentulotuen ja sairauskorvausten supistamisen sekä verojen korottamisen

seurauksena vaikeutunut. Näiden kiristysten vaikutukset ovat kasautuneet kaikkein vaikeimmassa asemassa oleville ja heikentäneet työttömyyden seurauksia lieventävää suojaverkkoa.

Joukkotyöttömyydestä hyvinvointivaltion uhka

Viime vuosien kehitys on osoittanut, että pitkään jatkuva joukkotyöttömyys on suurin vaara rakentamallemme pohjoismaiselle hyvinvointivaltiolle. Ellei sen aiheuttama taakka kevene, meitä uhkaa sosiaaliturvan leikkausten ja kasvavien budjettialijäämien noidankehä. Työttömyyden alentaminen supistaisi tehokkaimmin budjettialijäämää ja lujittaisi siten hyvinvointivaltion taloudellista perustaa.

3. Tempoileva talouspolitiikka laman syventäjänä

Suomen talouskriisi on monen tekijän, osittain myös onnettomien yhteensattumien, summa. Väärään suhdannetilanteeseen ajoittunut rahoitusmarkkinoiden vapauttaminen 1980-luvun lopulla sysäsi liikkeelle luottokuplan, jota pankit ja yritykset paisuttivat holtittomalla riskintollaan. Riskit toteutuivat ja raskas velkaantuneisuus kohtautui, kun korot lähtivät vuosikymmenen vaihteessa nousuun. Kansantalous oli erittäin haavoittuvassa tilassa pahan kansainvälisen taantuman alkaessa. Tilannetta pahensi samanaikainen Neuvostoliittoon suuntautuneen viennin romahdus sekä metsäteollisuustuotteiden markkinoiden yleismaailmallinen kriisi, joka heijastui Suomeen heikentyneenä metsä- ja metalliteollisuustuotteiden menekkinä sekä huononevana ulkomaankaupan vaihtosuhteena.

Ratkaiseva vaikutus laman syvenemiseen on ollut Ahon hallituksen tempoilevalla, väärään tilannearvioon perustuneella ja painotuksiltaan epäonnistuneella talouspolitiikalla. Velkakriisin syvyyttä ei mielletty ennen kuin pankkikriisi oli peruuttamaton. Tuhoisaa korkeiden korkojen politiikkaa harjoitettiin aivan liian pitkään, aina vuoden 1992 lopulle saakka. Tämä lisäsi vararikkojen määrää ja jyrkensi kotimaisen kysynnän alamäkeä.

Hallituksen talousennusteet osoittautuivat vuosina 1991-1993 kerta kerralta aivan liian toiveikkaiksi. Kerta toisensa jälkeen yhteen iskusanaan (vakaa valuutta, sisäinen devalvaatio, pakkovalvaatio, korkoelvytys tai velkaelvytyksen vastustaminen) pelkistetty talouspolitiikan linja törmäsi elämän realiteetteihin.

Hallitus markkinavoimien vankina

Ahon hallituksesta tuli tempoilevien, hallituksen omaan epävarmuuteen reagoivien markkinavoimien vanki. Sen sijaan että hallitus olisi kyennyt luomaan selkeän, toteutamiskelpoisen talouspoliittisen linjan, se on hermostuttanut markkinavoimat omilla käänteillään ja joutunut sitten turvautumaan niiden painostuksesta äkkireaktioihin.

Näiden ennätyksellisten ennustevirheiden (taulukko 2) ja talouspolitiikan lehmänkäännösten jälkeen on ironista, että hallituspuolueet yrittävät selittää harjoittamansa talouspolitiikan johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi. Alkanut nousu luetaan talouspolitiikan ansioksi, vaikka se on pikemminkin alkanut tästä huolimatta - ennennäkemättömän jyrkän pudotuksen jälkeen. Tavoitteistaan hallitus onnistui lähinnä "kriisietietoisuuden" levittämisessä. Sen tuloksena kasvoi epävarmuus niin kotitalouksien kuin yritysten piirissä.

Taulukko 2:

Budjeteissa arvioitu talous- ja työllisyyskehitys ja toteutunut kehitys

Vuosi	BKT		Työttömyysaste	
	Kasvu-arvio budjetissa	Toteutunut kasvu	Arvio budjetissa	Toteutunut työttömyys
1991	0,5	-7,1	4,0	7,6
1992	0,0	-4,0	10,0	13,1
1993	2,5	-3,0	13,0	19,0
1994	1,0	3,0?	19,0	19,0?
1995	4,5	?	16,5	?

Menoleikkauksia paniikissa

Parin viime vuoden aikana hallitus on ajanut julkisten menojen säästölinjaa. Menojen leikkaukset on kuitenkin tehty paniikinomaisesti tavalla, joka on pahentanut työttömyyskriisiä. Ne ovat kohdistuneet erityisen painavina työvoimavaltaisiin julkisiin palveluihin. Julkisen kysynnän määrä on supistunut laman aikana jo käytännössä yhtä paljon kuin koko bruttokansantuote. Tämän tuotannon alasajo on heikentänyt palvelujen laatua ja saatavuutta sekä lisännyt erityisesti naisten työttömyyttä. Työttömyyden kasvu on suureksi osaksi mitätöinyt hallituksen tavoittelemat säästöt, koska työttömyysturvamenot ovat kasvaneet.

Elinkeinotukia lisätty - sosiaaliturvaa leikattu

Myös tulonsiirtoja on leikattu nurinkurisesti. Suurelta osin turhien ja ylimääräisiä taloudellisia tappioita aiheuttavien elinkeinotukien karsinnassa hallitus on ollut saamaton ja niiden kokonaismäärä on paisunut. Sosiaalisten tulonsiirtojen leikkaukset on puolestaan tehty lyhytnäköisesti ilman kokonaisuunnitelmaa ja perusteltua näkemystä hyvinvointivaltion roolista. Kansalaisissa on syystä herännyt pelko, että meneillään on sammutetuin lyhdyin tapahtuva hyvinvointivaltion alasajo. Tämä ja samanaikaisesti tapahtunut verotuksen kiristäminen on murentanut taloudellista turvallisuutta. Tähän kotitaloudet ovat puolestaan reagoineet tinkimällä omista kulutusmenoistaan. Seurauksena on ollut laman syveneminen.

Korkeat korot koko talouden taakkana

Tempoilevan talouspolitiikan tuloksena meillä on ennätyksellisen korkeat reaalikorot. Korot ovat raskas taakka valtiontaloudelle. Ne vaikeuttavat myös velkaantuneiden kotitalouksien ja yritysten asemaa. Korkea korkokanta uhkaa katkaista viimein liikkeelle lähteneen taloudellisen nousun.

Ristiriitoja lisätty - yhteistyö tipotiessään

Hallituksen epäoikeudenmukaisiksi koetut päätökset ovat lietsonneet kansalaisryhmien välisiä ristiriitoja. Yhteistyön pyrkimys ja yhteinen kansallinen etu on jyrätty oman edun tavoittelun alle. Kun kansantalouden kääntäminen nousuun olisi edellyttänyt keskinäistä luottamusta, yhteistyötä ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta kunnioittavia ratkaisuja, hallitus on ajanut maamme keskinäiseen syyttelyyn ja muista piittaamattomaan oman aseman säilyttämispyrkimykseen.

Kestävän taloudellisen kasvun turvaaminen, työttömyyden voittaminen ja julkisen talouden vakauttaminen sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja kansalaisten taloudellista turvallisuutta kunnioittavalla tavalla edellyttävät kokonaan toisenlaista yhteistyön henkeä ja uutta hallitusta. Sosialidemokraatit ovat valmiita myötävaikuttamaan tähän käänteeseen: maa tarvitsee uuden suunnan.

4. Suomi on taloudellisten mahdollisuuksien maa

Lama ja hallituksen harjoittama kansalaisten syyllistäminen on johtanut perusteettoman suureen pessimismiin taloudellisten mahdollisuuksiemme suhteen. Tämä on sumentanut näköpiiristä sen, että monet kansantalouden perusasiat ovat laman jäljiltäkin yhä kunnossa.

Maantieteellinen asemamme on hyvä

Euroopan unionin jäsenenä voimme tehokkaasti osallistua syvenevään eurooppalaisen taloudelliseen yhteistyöhön. Sen ansioista voimme monipuolistaa vientiämme saatamalla useammat yritykset ja toimialat kansainvälisen vaihdannan piiriin. Olemme myös edullisessa asemassa hyödyntämään itä- ja etelärajojemme takana käynnistynyttä taloudellista nousua sekä Länsi- ja Itä-Euroopan tiivistyvää taloudellista yhteistyötä.

Osaamisemme luo mahdollisuuksia

Inhimillinen pääoma on kasvanut Suomessa viime vuosikymmeninä ripeästi. Nopea henkisen pääoman kasvu ilmenee toisaalta poikkeuksellisen suurina eroina nuorten ja ikääntyneiden keskimääräisissä koulutustasoissa. Samalla kun tämä korostaa täydennys- ja uudelleen koulutuksen tarvetta, se ennakoi toisaalta myös sitä, että inhimillisten tietojen ja taitojen karttumisen myönteiset vaikutukset korostuvat tulevaisuudessa.

Pääomakantamme nykyaikainen

Viime vuosien investointilamasta huolimatta Suomessa on yhä suuri ja moderni sekä myös ympäristönsuojelulliset vaatimukset suhteellisen hyvin täyttävä pääomakanta. Investointiaste oli ajanjaksolla 1960-1990 maailman korkein. Vaikka huomattava osa sijoituksista suuntautuikin rakennuksiin ja maatalouteen sekä muille ulkomaankaupalta suojatuille toimialoille, myös teollisuuden kone- ja laiteinvestoinnit muodostuivat varsin suuriksi. Ongelmaksi muodostuikin lähinnä pääomien tehoton käyttö, ei kapasiteetin riittämättömyys.

Laman puristuksessa tuotantokapasiteetin käyttö on tehostunut ja tuottavuus kasvanut poikkeuksellisen ripeästi. Vanhasta pääomakannasta on saatu irti aiempaa enemmän. Jatkossa on pyrittävä huolehtimaan siitä, että uudet investoinnit, jotka taloudellisen käänteen varmistuttua ja korkojen alennuttua käynnistyvät, muodostuvat aiempaa tuottavammiksi.

Tutkimuspanostukset tuovat tuloksia

Myös tutkimus- ja tuotekehittelyinvestoinnit kasvoivat Suomessa voimakkaasti 1980-luvulta alkaen saavuttaen OECD-alueen kärkiryhmän maita. Kun tällaisten investointien suotuisat vaikutukset ilmenevät yleensä hitaasti, joissakin tapauksissa vasta vuosikymmenten kuluessa, on odotettavissa, että niidenkin osalta suurin hyöty on vielä edessä päin.

Tuotantorakenteemme uudistuu

Työvoiman koulutustason nousun sekä laajenevan tutkimus- ja tuotekehittelytoiminnan myötä maamme teollisuuden rakenne on monipuolistunut nopeasti. Laman väistyminen ja taloudellisen integraation syveneminen tarjoavat hyvät edellytykset yhä vahvemmalle ja myös kansainvälisen talouden häiriöt paremmin sietävälle tuotantorakenteelle.

5. Kasvu- ja rakennepolitiikalle uusi suunta

Taloudellisten mahdollisuuksiemme hyödyntäminen edellyttää, että maassamme harjoitetaan pitkäjänteistä kasvu- ja rakennepolitiikkaa. Tässä on otettava huomioon viime vuosikymmenien aikana tapahtunut kansainvälistyminen ja kansantalouden vanhojen sääntelyjärjestelmien purkaminen.

Kun tuotantotoiminta on entistä kansainvälisempää ja pääomanliikkeet ovat vapautuneet, tuotantorakenteen suora ohjaus kansallisen talouspolitiikan keinoin on entistä vaikeampaa. Vastaisuudessa korostuu epäsuora ohjaus suorien sääntelyjärjestelmien sijasta.

Kansallisella talouspolitiikallamme on huolehdittava siitä, että maamme tarjoaa tuotantotoiminnalle kilpailukyiset edellytykset. Suotuisten kustannustekijöiden ohella niihin kuuluvat tehokas julkinen sekä tekninen ja tiedollinen infrastruktuuri, osaava työvoima, vahva teollinen perinne ja hyvät työelämän suhteet. Kun tämän-tyyppiset perusasiat ovat kunnossa, yksittäisistä toimista päättäminen ja investointikohteiden valinta voi jäädä paljolti markkinoiden päätettäväksi.

5.1. Eroon tukiaistaloudesta

Kilpailupolitiikka on vastaisuudessa tärkeä elinkeinopolitiikan alue. Haitallisia kilpailun esteitä on edelleen tarmokkaasti poistettava. Kilpailun turvaamiseksi myös ulkomaalaisille yrityksille on varmistettava tasapuoliset edellytykset asettua Suomen mark-

kinoille. Kun maamme tarjoaa suotuisat puitteet pitkäjänteiselle, osaamista hyödyntävälle yritystoiminnalle, ulkomaisille yrityksille syntyy Suomea kohtaan pysyvä kiinnostus eikä tänne hakeuduta vain pika-voittojen toivossa.

Tukiaispolitiikassa uuteen aikakauteen

Elinkeinoelämämme on perustettava toimintansa siihen, että avokätisen tukiaispolitiikan aika on ohi. Suljetun ja säännöstellyn kansantalouden aikaisia oloja heijastavat elinkeinotuet on raivattava ja järjeistettävä uusia oloja vastaaviksi. Pääsääntönä tulee olla, että yritystoiminnan suora tukeminen on perusteltua vain, jos sen aiheuttama hyöty on koko yhteiskunnan kannalta selvästi korkeampi kuin kyseessä olevan yksittäisen yrityksen kannalta. Ellei tätä pääsääntöä noudateta, yhteiskunnan tappioksi jää haaskattujen verovarojen ohella tuotantorakenteen vääristyminen.

Vastaisuudessa on perusteltua tukea sellaista koulutus-, tutkimus- ja tuotekehittelytoimintaa, johon liittyy suuria yksityistaloudellisia riskejä ja jonka myönteiset vaikutukset säteilevät yksittäisen yrityksen ulkopuolelle. Vanhaa ja elinkelvotonta tuotantorakennetta säilyttävien yritystukien käyttö ei sen sijaan ole perusteltua.

Tukimuodoille koeaika

Tuen tarve ja vaikutukset on kaikissa tapauksissa tutkittava huolellisesti. Tavoitteena tulee olla, että kaikille tukimuodoille määritellään erityinen koeaika. Tämän kuluessa täytyy saada näyttöä niiden tuloksellisuudesta ennen kuin päätös tuen jatkamisesta tehdään.

Tukien avulla kannattavaan yritystoimintaan

Tukea on myönnettävä ensisijaisesti erikseen määritellyille projekteille. Tämä vastaa Euroopan unionin yritystukien järjestelmää ja mahdollistaa joustavan irrottautumisen tuen tarpeen loputtua. Päämääränä on kannattavan toiminnan, ei jatkuvan tuen tarpeen, synnyttäminen. Valtion on pääsään-

töisesti osallistuttava tuen alaiseen hankkeeseen omistajana, jolloin se voi myydä osuutensa toiminnan vakiinnuttua. Uuden tekniikan käyttöön ottoon liittyvää riskinottoa voidaan lisäksi säädellä erilaisin takuujärjestelyin.

Julkinen valta voi edistää uutta tekniikkaa myös omilla hankinnoillaan sekä luomalla uusia järjestelmiä. Esimerkiksi telekommunikaatioalalta löytyy pohjoismaisia esimerkkejä siitä, miten julkisen vallan toimesta luodut järjestelmät ovat edistäneet uuden tekniikan ja uusien toimialojen kehittymistä. Jos kyseessä ovat uudet hankinnat tai järjestelmät, joille ei löydy vastinetta ulkomailta, hankinnat voidaan jatkossakin suunnata kotimaahan sisämarkkinasäädöksiä rikkomatta.

Kriisiyritysten tai -alojen tuki on suunnattava tehokkaasti tuotantosuunnan muuttamiseen. Kannattamatonta toimintaa on syytä jatkaa vain, jos on vahvaa näyttöä ongelman väliaikaisuudesta. Tuen myöntämiseen on syytä suhtautua tässäkin tapauksessa pidättyvästi.

Yritystukien hallinto hallintaan

Myös yritystukien hallinto on organisoitava uudelleen. Eri ministeriöiden myöntämät tuet on koordinoitava nykyistä tehokkaammin lisäämällä hankebudjetointia ja ministeriöiden yhteistyötä.

5.2. Valtion oman sijoitustoiminnan sopeuduttava uusiin olosuhteisiin

Kannattavuus ja korkea tuottavuus korostuvat myös julkisten tuotannollisten investointien kriteereinä. Valtiovallan on vastaisuudessa oltava aiempaa valmiimpi irrottamaan sijoituksiaan taantuvilta tuotannonaloilta ja suuntaamaan näin vapautuvat varat korkeamman yhteiskunnallisen tuoton tarjoamalla tavalla.

Riskipääomaa yksityisiltä sijoittajilta

Valtionyhtiöiden on valtion omien sijoitusmahdollisuuksien kavennuttua syytä hankkia riskipääomaa aiempaa laajemmassa

mitassa yksityisiltä sijoittajilta. Julkisen määräysvallan säilyttäminen saattaa jatkossakin olla perusteltua keskeisissä valtionyhtiöissä. Valtio voi käyttää vanhan tuotanto-toimintansa myynnistä saamiaan varoja mm. uusiin, innovatiivisiin yrityksiin suunnattuihin riskisijoituksiin sekä korkean yhteiskunnallisen tuoton omaaviin perusrakenne-investointeihin. Tämä ei saa johtaa yritystukien määrän kasvuun.

Pk-yrityksille tasavertaiset toimintaedellytykset

Tieto- ja tuotekehittely-suuntautuneessa taloudessa korostuu pienten ja keskisuurten yritysten rooli työllistäjänä ja tuotantorakenteen monipuolistajana. Elinkeino- ja työmarkkinapoliittisin toimin on huolehdittava siitä, että yrityksillä on koosta riippumatta yhtäläiset toimintaedellytykset. Koska pienet ja keskisuuret yritykset ovat syrjityssä asemassa nimenomaan pääomamarkkinoilla, tämä edellyttää erityisiä toimia niiden riskipääoman saannin turvaamiseksi tasapuolisin ehdoin. Erityistoimet eivät saa lisätä elinkeinotukia.

Pienten ja keskisuurten yritysten kasvuedellytyksiä tukee osaltaan tehokas verkostotalouden hyväksi käyttö. Tätä voidaan edistää elinkeinopolitiikan keinoin. Valtion tukemassa tutkimus- ja tuotekehittelytoiminnassa sekä julkisen vallan omissa riskisijoituksissa on lisäksi käytettävä hyväksi yritysten ja toimialojen välille muodostuvia riippuvuuksia (klustereita). Näitä on meillä jo syntynyt tai syntymässä esimerkiksi metsäsektorille, telekommunikaatioalalle sekä ympäristöteknologiaan.

Rahoitusmarkkinoita kehitettävä

Suomen rahoitusmarkkinat ovat vielä pankkikriisin jälkeisessä kouristustilassa. Samalla kun lähivuosina huolehditaan tehokkaasta, kilpailua edistävästä ja julkisia varoja säästävästä pankkikriisin jälkihoidosta, on erityistä huomiota kiinnitettävä siihen, rahoitusmarkkinoiden rakenteen kehittämiseen suuntaan, joka minimoi vastaavankaltaisten kriisien mahdollisuudet tulevaisuudessa. Tämä edellyttää rahoitus- ja pääoma-

markkinoidemme monipuolistamista, talletusten suojan rajaamista, tehokasta rahoitustarkastusta sekä tiukkoja pankkien vakavaraisuussäädöksiä.

5.3. Osaamisen strategia työelämän perustaksi

Korkean ja koko väestön kesken tasaisesti jakautuneen elintason ylläpito asettaa tulevaisuudessa erityisen suuret vaatimukset työvoimaresurssien laadulle ja koulutukselle. Tähän tarvitaan osaamiseen perustuva työvoimaresurssien kehittämisstrategia.

Koulutuksesta kannettava kaikkien huolta

Julkiset koulutusinvestoinnit ovat osaamisstrategian selkäranka. Tämä edellyttää huippulaadukasta koulutusta kaikilla tasoilla lastentarhoista korkeakouluihin sekä laajaa aikuis- ja täydennyskoulutusta. Tämän merkitystä korostavat meillä eri ikäryhmien välillä vallitsevat poikkeuksellisen suuret koulutuserot sekä väestön vanheneminen.

Aikuis- ja täydennyskoulutuksessa onnistuminen edellyttää aktiivisuutta sekä koulutettavilta, julkiselta vallalta että yrityksiltä. Suurimmat puutteet ovat yritysten järjestämissä koulutuksissa. Yleensä se on kestoltaan lyhyttä ja kohdistuu liiaksi hyvin koulutettuihin. Yrityksissä tapahtuvaa henkilöstökoulutusta olisi pikaisesti kehitettävä työmarkkinaosapuolten keskinäisin sopimuksin.

Palkkaeroilla ei ratkaista työttömyyttä

Heikosti koulutetun työvoiman kysyntä vähentyy nopeasti kehittyneissä teollisuusmaissa. Tästä on syntynyt paine palkkaerojen kasvuun. Mitä paremmin työvoiman koulutustason ja ammattitaidon kehittämisessä onnistutaan, sitä pienemmäksi tämä paine muodostuu.

Suomen lähtökohdat ovat niin hyvät, että meidän ei tarvitse hyväksyä palkkaerojen kasvattamista yleisenä strategiana. Heikosti koulutettujen tai työelämän valmiuksiltaan muutoin heikoimpien henkilöiden työttö-

myys pysyy vakavana ongelmana nopeankin taloudellisen kasvun oloissa. Ongelmaa on lievennettävä julkisin vallan toimin. Tämä on tarkoituksenmukaisinta kohdistaa koulutukseen sekä pieni- ja keskituloisten verotuksen keventämiseen.

5.4. Puhdas ympäristö on keskeinen taloudellinen arvo

Puhdas ympäristö ja lajistoltaan monipuolinen luonto muodostaa tulevaisuudessa yhä tärkeemmän taloudellisen toiminnan tavoitteen ja reunaehdon. Ne ovat samanlainen hyvinvointitekijä kuin korkea asumistaso tai kuluttajien vaatimuksia vastaavien hyödykkeiden ja palveluiden saatavuus. Hyvästä ympäristöpolitiikasta voi muodostua Suomelle kilpailuetu.

Meidän on huolehdittava tehokkaalla ympäristöpolitiikallamme paikallisista ympäristöongelmista samoin kuin siitä, että työttömyyden vähentämiseksi välttämätön kansantalouden kasvu ja rakennemuutos ovat sopusoinnussa hyvän ympäristön kanssa. Ympäristöpolitiikassa on nojaututtava ennistä laajemmin taloudellisiin kannustimiin.

Globaalisten ympäristöongelmien ratkaisemisessa on tärkeintä kansainvälinen yhteistyö. Suomen on oltava aktiivinen ratkaisujen löytämiseksi kansainvälisin neuvotteluin ja sopimuksin. Ympäristökysymykset on nostettava keskeisiksi Suomen Eurooppa-politiikassa.

5.5. Elinkelpoiseen maatalouteen

Järkevän elinkeinotuen periaatteet on otettava huomioon myös maatalouspolitiikassamme. Tällä tavoin voidaan luoda ympäristö- ja maaseudun asuttavuusnäkökohdin perusteltu, elinkelpoinen maataloustuotanto.

Uudistuneeseen tuotantoon tukien avulla

Maatalouspolitiikan lähtökohtana täytyy olla maatalouden tuotantopolitiikan erottaminen tulopolitiikasta. Maataloudelle maksettavat tuet eivät saa rasittaa julkista taloutta ilman perusteltuja hyötyjä. Niiden

tulee tähdätä ensisijaisesti tuotannon uudistamiseen. Maatalouden tulonmenetysten korvaamisessa on vastaisuudessa perusteltua noudattaa sosiaaliturvassa yleisesti sovellettua osittaisen kompensaation periaatetta. Yhteiskunta maksaa maatalousyrittäjille perusturvan. Maatalousharjoittajien on itsensä kustannettava sen ylittävä sosiaaliturva kuten palkansaajat ja yrittäjät tekevät ansiosidonnaisen turvansa osalta.

EU-maatalouspolitiikkaa kuluttajien ehdoin

Eurooppalaisessa maatalouspolitiikassa sosiaalidemokraattien ensisijainen tavoite on vapaakaupan edistäminen. Näin voidaan parantaa kilpailukykyisen tuotannon asemaa ja huolehtia myös kuluttajan eduista. Euroopan unionin on supistettava maataloutensa ylituotantoa ja alennettava sen rajasuojaa. Tämä vastaa myös Suomen etuja. Suomen maatalouden alhaisen tuottavuuden takia täällä tarvitaan siirtymävaiheessa kansallisia tukitoimia.

Tehokkuutta ympäristön ehdoin

Maataloustuotannon tehostamistavoite on sovitettava yhteen ympäristönsuojelun tavoitteiden kanssa. Euroopan unionin maataloustukien rakenne, joka vähentää panostusta hehtaaria kohti, on tässä suhteessa järkevä. Tällaista tuotannon kehitystä on tuettava palauttamalla lannoitevero. Lannoitteiden käytön vähentämisen lisäksi vesistöjä tulee suojata luomalla riittävät suojavyöhykkeet vesistöjen laidoille ja huolehtimalla lannan ja puristusnesteiden käsittelystä. Vesistöjen puhdistumiselle on asetettava selkeät, vesistökohtaiset tavoitteet.

6. Sosialidemokraattien linja työttömyyden vähentämiseksi

Ennätystyöttömyyden kääntäminen laskuun on talouspolitiikan kiireisin tehtävä. Mitä pidempään joukkotyöttömyys jatkuu, sitä vaikeampaa siitä on päästä eroon, kun työttömiksi jääneiden ihmisten tiedot ja taidot rapautuvat. Myös työttömyyden yksilölliset ja sosiaaliset haitat kasvavat nopeasti ajan myötä.

Työllisyys kaiken edelle EU:ssa

Joukkotyöttömyys on koko maanosamme ongelma. Työllisyyden kohentuminen Euroopassa helpottaisi myös omaa tilannettamme. Sosialidemokraatit toimivatkin Euroopan unionissa talouspolitiikan kääntämiseksi työllisyyttä edistävään suuntaan joulukuussa 1993 hyväksytyn, työllisyyttä käsittelevän Valkoisen kirjan periaatteiden mukaisesti. Työllisyyskysymykset muodostavat yhdessä tehokkaan ympäristöpolitiikan ja sosiaalisen ulottuvuuden kanssa sosiaalidemokraattien Eurooppa-politiikan kolme kulmakiveä. Sosialidemokraatit hakevat näiden tavoitteiden edistämiseksi eurooppalaista yhteistyötä niin palkansaajien, työnantajien kuin muiden puolueidenkin kanssa.

Yhteistyöllä ja kasvulla ratkaisut työttömyyteen

Sosialidemokraatit tulevat myös täällä kotimaassa etsimään uutta, laaja-alaista yhteisymmärrystä ja yhteistyötä työttömyyskriisin laukaisemiseksi. Useampivuotinen nopean ja tasaisen taloudellisen kasvun kausi on välttämätön edellytys työttömyyden nopealle vähenemiselle. Kansantaloutemme hyvä kilpailukyky, vahva vaihtotase, Euroopan unionin jäsenyys sekä työvoimaresurssiemme alhainen käyttöaste luovatkin tällaiselle nopean kasvun kaudelle hyvät mahdollisuudet.

Uusia työpaikkoja tarvitaan paljon

Kansallisena tavoitteena tulee olla 300 000 uuden työpaikan luominen ja työttömyyden alentaminen lähelle 200 000 henkilöä seuraavan vaalikauden aikana. Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää vuosittain vähintään 5 prosentin kokonaistuotannon kasvua. Näinkään nopea taloudellinen kasvu ei riitä vähentämään työttömien määrää paljonkaan alle 300 000 henkilön vuoteen 1999 mennessä. Määrätietoisen kasvupolitiikan lisäksi tarvitaankin tehokkaita työvoimapolitiittisia lisätoimia, niin suoraa työllistämistä kuin välillisiä toimenpiteitä kasvun työllistävyyden lisäämiseksi. Nämä erityistoimet on käynnistettävä välittömästi.

Korkeat korot uhkana työttömyyden laskulle

Suurin uhka työllisyyttä vahvistavalle kasvulle on korkea korkokanta. Elleivät korot alene olennaisesti nykyiseltä tasoltaan, vaarana on, että juuri käyntiin päässyt suhdannenousu katkeaa jo ennen kuin työttömyys on ehtinyt sanottavastikaan alentua.

Hallitus on keskittynyt pyrkimyksiin valtion menojen vähentämiseksi ja jättänyt työllisyydestä huolehtimisen vähälle huomiolle. Sosialidemokraateille on työttömyydestä aiheutuvien ongelmien hoitaminen keskeistä. Valtion talouden tasapainottamisella luodaan osaltaan edellytyksiä työllisyyden parantamiselle.

*Talouspoliittinen ohjelma
koko vaalikaudelle*

Kestävän taloudellisen kasvun ja työllisyyden parantamisen edellytyksenä on, että uusi hallitus laatii koko vaalikauden yli ulottuvan talouspoliittisen ohjelman. Sen on oltava konkreettinen ja toteuttamiskelpoinen. Ohjelman on sidottava yhteen kaikki kasvuedellytysten turvaamisen kannalta keskeiset osatekijät. Poliittisen järjestelmän on sitouduttava ohjelman toteuttamiseen.

Ohjelman on oltava kokonaisuus, joka luo parhaat mahdolliset edellytykset korkokannan alenemiselle sekä siten nopealle taloudelliselle kasvulle ja työllisyyden parantamiselle. Tällaisen talouspoliittisen kokonaisuuden keskeisiä osia ovat:

- **Vahva vaihtotase:** Suomen vaihtotase on juuri muodostunut ylijäämäiseksi. Tavoitteena tulee olla vaihtotaseen ylijäämän pysyttäminen ensi vuonna näköpiirissä olevalla tasollaan koko vaalikauden ajan. Jotta ulkomaankaupan ylijäämä säilyisi riittävän suurena nopeasta kotimaisen kysynnän kasvusta huolimatta, on viennin kasvun oltava edelleen hyvin nopeaa.

- **Riittävän hyvä hintakilpailukyky,** jonka turvin vienti sekä tuontia korvaava tuotanto voivat laajentua.

- **Vakaa ja alhainen inflaatio.** Pelko inflaatiokierteen käynnistymisestä laukaisee rahoitusmarkkinoilla helposti korkokriisin. Työllisyyden hoitamisen ja inflaation hillinnän välille ei saa tulla ristiriitaa työttömyysasteen ollessa kaksinumeroinen.

- **Valtiontalouden tasapainottaminen:** Vaalikauden finanssipolitiikan tavoitteeksi on asetettava, että valtion velan kasvu suhteessa bruttokansantuotteen pysähtyy lähivuosina. Nopea taloudellinen kasvu sinänsä on tehokain valtiontalouden tasapainottaja, mutta myös uusien menojen säästöjä tarvitaan eikä veroastetta voida nykytasoltaan olennaisesti alentaa ennen kuin julkisen talouden näkymät ovat parantuneet huomattavasti.

- **Työllisyyden paranemista tukeva rahapolitiikka:** ylijäämäinen vaihtotase, vakautuva valtiontalous ja vakaa, alhainen inflaatio luovat yhdessä sellaiset otolliset olosuhteet, joissa myös rahapolitiikka voi toimia tehokkaasti korkokannan alentamiseksi. Kasvuvuorituksen saavuttamisen ja työttömyyden alenemisen edellytyksenä on, että Suomen Pankki käyttää tämän mahdollisuuden tehokkaasti hyväkseen ja toimii kiinteässä yhteistyössä hallituksen kanssa.

- **Hyvin toimivat työmarkkinat ja tehokas työvoimapolitiikka:** Koska kasvun myötä avautuvien työpaikkojen rakenne poikkeaa huomattavasti aiemmasta, täydennys- ja uudelleen koulutuksen tarve on poikkeuksellisen suuri. Työvoiman liikkuvuutta on lisättävä inflaatiopaineiden hillitsemiseksi. Aktiivista työvoimapolitiikkaa tarvitaan erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden alentamiseksi.

- **Työmarkkinoiden toimivuutta** voidaan parantaa myös työmarkkinajärjestöjen yhdessä valmistelemalla, työmarkkinoiden pelisääntöjä koskevin uudistuksin. Näissä on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, etteivät työ-

markkinat jakaudu kahtia, varman työpaikan omaaviin "sisäpiiriläisiin" sekä työttöminä tai epävakaisissa työsuhteissa oleviin, työmarkkinoiden ulkokehällä oleviin. Tällaiset kahtia jakautuneet työmarkkinat onnistuvat huonosti hyvän työllisyyden ja alhaisen inflaation yhteensovittamisessa.

- Työllistymistä tukeva verotus ja sosiaaliturva: Talouspoliittisessa keskustelussa on usein väitetty, että työttömyyden raju kasvu olisi ollut paljolti seurausta korkean verotuksen ja liian hyvän sosiaaliturvan aiheuttamista epäkohdista. Nämä väitteet eivät pidä paikkaansa. Verotuksen ja sosiaaliturvan yhteisvaikutus on silti arvioitava kohta kohdalta huolellisesti ja ennakoluulottomasti, jotta se ei aiheuttaisi työllistymiselle tarpeettomia esteitä kun uusia työpaikkoja alkaa kasvun myötä avautua. Uudistukset on toteutettava sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla.

6.1. Valtiontalouden vakauttaminen

Valtionvelan nopea kasvu murentaa hyvinvointivaltion rahoitusperustaa ja ylläpitää korkeaa korkotasoa. Ellei sitä saada nopeasti hallintaan, tuotannon nousu uhkaa katkaista työttömyyden ollessa vielä sietämättömän korkealla tasolla. Silloin jouduttaisiin keskellä taantumaa entistä rajumpiin toimiin valtiontalouden saneeraamiseksi. Tämän umpikujan välttämiseksi on alkanut nousukausi käytettävä taiten hyväksi valtiontalouden alijäämän supistamiseksi. Toimenpiteiden on oltava niin voimakkaita, että valtion velan osuus kokonaistuotannosta vakiintuu lähivuosien aikana ja kääntyy tämän jälkeen laskuun.

Säästötarve riippuu kasvun voimakkuudesta

Menojen supistamistarve on täsmennettävissä, kun valtiovarainministeriö on laatinut yksityiskohtaiset, tarkistetut arviot nykyisten menoperusteiden aiheuttamasta valtion menojen rakenteellisesta kasvupaineesta samoin kuin valtion tulojen ja menojen

herkkyydestä kansantulon kasvun suhteen. Jo tällä hetkellä on kuitenkin arvioitavissa, että valtion velan vakauttamisen edellyttämät menojen supistukset kohoavat vaalikauden loppuun mennessä vuositasolla yli 10 miljardin markan, mikäli kokonaistuotanto kasvaa viiden prosentin vauhtia ja veroaste voidaan säilyttää liki nykyisellä tasollaan.

Mikäli talouden kasvuvauhti jää tätä hitaammaksi ja jos verotusta halutaan keventää, tarvitaan vastaavasti suurempia säästöjä. Jos kasvuvauhti jäisi viiden sijasta neljäksi prosentiksi vuodessa, paisuisi valtion budjettialijäämä vaalikauden aikana ilman uusia säästöpäätöksiä noin 10 miljardilla markalla.

Oikeudenmukaisuutta säästöihin

Menosäästöjä kohdennettaessa on otettava huomioon toimenpiteiden työllisyysvaikutukset sekä sosiaalisen oikeudenmukaisuuden näkökohdat. Suoraan työllisyyteen vaikuttavien, laman aikana jo jyrkästi vähentyneiden julkisten kulutus- ja investointimenojen lisäsupistukset on tehtävä tämän takia harkiten.

Sosiaalisissa tulonsiirroissa on päähuomio kiinnitettävä rakenteellisiin, sosiaaliturvajärjestelmän tehokkuutta parantaviin ja työllisyyttä edistäviin uudistuksiin. Ansiosidonnaisen sosiaaliturvan, kuten työeläkejärjestelmän, piirissä toteutettavat säästöt on toteutettava yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa.

Palveluiden rahoitus turvattava

Kuntien valtionosuuksia mitoitettaessa on pidettävä tavoitteena peruspalvelujen turvaamista ilman veroäyrin korottamista. Valtiontalouden vaatimat säästöt on toteuttava yhteistyössä kuntien kanssa.

Elinkeinotukia vähennettävä

Keskeisiä säästökohteita ovat elinkeinoelämän tuet, maataloustuki mukaan lukien. Yritystoiminnan julkinen tuki oli vuonna 1993 yli 20 miljardia markkaa. Tukien mää-

rä kasvaa yhä vuonna 1995, joten säästömahdollisuudet ovat aikaa myöten huomattavat.

Tasapainottamistoimiin ripeästi

Jotta valtiontalouden tasapainottamistoimilla olisi tehokas vaikutus korkoihin, ne on pantava toimeen määrätietoisesti. Suhdannäkymätkin puoltavat nopeita toimia, joten uuden hallituksen on viipymättä valmisteltava ja esiteltävä eduskunnalle ne uudet lait, joilla tavoitteeksi asetetut säästöt toteutetaan. Tällaisen lainsäädännön yhteydessä on arvioitava tarkkaan toimenpiteiden vaikutukset työllisyyteen ja tulonjakoon.

6.2. Alhainen inflaatio työllisyyden paranemisen edellytyksenä

Inflaatiota ei voi jättää vain itsenäisen keskuspankin harjoittaman rahapolitiikan huo- leksi vaan alhaisen inflaation ja korkean työllisyyden yhteensovittamisessa on tu- keuduttava paljon laaja-alaisempaan talous- poliittiseen kokonaisuuteen. Tehokas kilpai- lun valvonta sekä markkinoiden avaaminen ulkomaiselle kilpailulle muodostavat tämän kokonaisuuden olennaisen osan.

Koordinoitu palkkapolitiikka välttämättömyydenä

Inflaatiota voidaan torjua myös työmark- kinajärjestöjen harjoittamalla, tehokkaasti koordinoitulla palkkapolitiikalla. Se ottaa huomioon myös työttömien edut. Tällainen koordinoitu voi tapahtua joko keskitettyjen tai liittokohtaisten sopimusneuvottelujen yhteydessä.

Vaikka hallituksen ei olekaan syytä sekaan- tua suoraan tuloneuvotteluihin, se voi monin tavoin edesauttaa niiden sujumista ko- konaistaloudellisia tavoitteita parhaiten tukevalla tavalla. Informoimalla työmark- kinaosapuolia kansantalouden tilasta ja talouspolitiikan näkymistä sekä näiden palkkakehitykselle asettamista vaatimuksis- ta hallitus omalta osaltaan edistää koor- dinoitua palkkapolitiikkaa. Se voi myös tarvittaessa välittää osapuolten välisissä kiistoissa.

Henkilöstörahastot palkkapolitiikan tueksi

Eri toimialojen ja yritysten väliset suuret kannattavuuserot muodostavat lähivuosina alhaisen inflaation kannalta erityisen vaara- tekijän. Niiden purkautuminen liian suures- sa määrin palkkaerojen kasvuksi on vaike- aa. Erään keinon tähän tarjoaa palkanmak- suvaran siirtäminen hyvin kannattavissa yrityksissä aiempaa laajamittaisemmin hen- kilöstörahastoihin. Tämä vahvistaisi myös yritysten rahoitusrakennetta ja toimisi kan- nustimena niiden piirissä tapahtuvaan tuot- tavuuden kohottamiseen. Henkilöstörahas- tojen suosiota voidaan lisätä tarkistamalla niiden verotusta koskevia säädöksiä.

Työelämän laadun kohottaminen purkaa inflaatiopaineita ja parantaa työmarkkinoi- den toimivuutta. Osallistumisjärjestelmiä kehittämällä sekä tehostamalla työpaikoilla tiedon kulkua voidaan lisätä yritysten so- peutumiskykyä. Työmarkkinoiden jousta- vuutta edistää niinikään erilaisten työstä syrjäytymisen sekä sukupuolisen syrjinnän mekanismien rikkominen.

Aktiivinen työvoimapolitiikka lisää työvoi- man liikkuvuutta ja vähentää siten inflaati- on vaaraa.

6.3. Aktiivista työvoimapolitiikkaa ja aikuiskoulutusta on tehostettava

Ahon hallitus ei ole reagoinut rajusti kasva- neeseen työttömyyteen lisäämällä aktiivisia työvoimapolitiittisia toimenpiteitä riittävästi. Kun Suomi oli ennen tässä suhteessa Euroo- pan kärkimaita, kuulumme nyt häntäpää- hän. Tukityöllistämisen ja työvoimakoulu- tuksen osuus työvoimapolitiittisista määrära- hoista on vähentynyt peräti neljännekseen. Tämä on kärjistänyt työttömyyttä huomattavasti.

Päähuomio pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyyteen

Tämä laiminlyönti on pikaisesti korjattava. Huomiota on kiinnitettävä ennen kaikkea pitkäaikaistyöttömyyden alentamiseen. Taloudellisen kasvun myötä syntyvät työ- paikat ohjautuvat itsestään vain vähäisissä

määrin pitkäaikaistyöttömille. Laajamittaisella pitkäaikaistyöttömyydellä on sitä paitisi keskeinen osuus niissä mekanismeissa jotka ylläpitävät ja vahvistavat työttömyyden itseään vahvistavaa kierrettä sekä sen myötä yleistyvää sosiaalista syrjäytymistä ja köyhyyttä. Myös laaja nuorisotyöttömyys vaatii edelleen huomiota osakseen, ja nuorten kiinnittymistä työelämään on tuettava.

Aktiivisten työvoimapolitiittisten toimenpiteiden piirissä olevien henkilöiden määrää on nostettava kahtena lähivuonna 5-6 prosenttiin työvoimasta nykyisestä noin 4 prosentista. Samalla voimavaroja on siirrettävä tukityöllistämisestä koulutukseen. Toimenpiteiden on tähdättävä pysyvään työllistymiseen ja ne on sovitettava osallistujien henkilökohtaisen tilanteen ja paikallisten tarpeiden mukaan. Tämä edellyttää työvoimahallinnon paikallistason resurssien lisäämistä. Määrärahojen suuntaamisessa on lisäksi otettava huomioon se, että pitkäaikaistyöttömyys on kärjistynyt etenkin Etelä-Suomessa.

Perinteinen oppilaitosmainen koulutus ei usein sovellu heikon pohjakoulutuksen omaaville aikuisille. Heidän koulutuksensa on nivouduttava läheisesti työelämään ja heille on tarjottava myös työtilaisuuksia. Pysyvän työllistymisen mahdollisuuksien parantamiseksi palkkaperusteisten toimien tulisi suuntautua myös yksityiselle sektorille.

Nuorten pitkäaikaistyöttömyys estettävä

Nuorten kohdalla tavoitteeksi otetaan työttömyyden keston rajoittaminen alle vuoteen. Ammattiin perehdyttävä koulutus on tärkeää nuorille työttömille, sillä sen puute on juuri heidän osaltaan tärkeä työttömyyttä selittävä tekijä. Nuorten työmarkkina-asema kohentuu toteuttamalla ns. nuorisokansliapäällikkötyöryhmän esitykset. Erityistä huomiota on lisäksi kiinnitettävä nuorten työhön sijoittumiseen.

6.4. Yhteisymmärryksessä joustaviin työmarkkinoihin

Osaamiseen perustuva kehitysstrategia asettaa erityisen suuret vaatimukset työmarkkinoiden joustavuudelle. Nämä eivät kuitenkaan toteudu pelkästään työvoiman määrällistä joustoa lisäämällä. Tämä voi jopa tuottaa pitkällä aikavälillä ongelmia esimerkiksi heikompana työvoiman laadun kehityksenä.

Uusia työaikoja yhteisin ehdoin

Tärkeintä on työelämän toiminnallinen joustavuus. Sitä voidaan parhaiten edistää yhteistyössä työnantajien ja palkansaajien kanssa. Tämä luo edellytykset monimuotoisille, palkansaajien yksilölliset toiveet huomioon ottaville työajoille. Näiden puitteissa voidaan toteuttaa myös työllisyyttä edistävää työn uudelleenjakoa.

Työn ja koulutuksen vuorotteluun

Erityisen tärkeäksi muodostuu tulevaisuudessa työn ja aikuiskoulutuksen rytmittäminen. Tätä voidaan edistää ottamalla käyttöön koulutussijaisuusjärjestelmä, jossa työstä määräajaksi koulutukseen tai kuntoutukseen siirtyvää saa työttömyyskorvausta vastaavaa tukea ja hänen tilalleen palkataan työtön työnhakija. Aikuiskoulutuksen merkityksen kasvu ja sen muotojen monipuolistuminen on otettava huomioon myös ansiosidonnaisen sosiaaliturvan, erityisesti työeläkkeiden määräytymisessä.

Eräät työelämän muutossuunnat - työaikojen jousto, palkkaerojen kasvu, julkisten palvelujen karsinta, tulospalkkausjärjestelmät jne. - uhkaavat sukupuolten välistä tasa-arvoa. Tämän haitallisen kehityssuunnan torjumiseksi on osoitettava erityistä valppautta niin työelämän säädöstöjä ja käytäntöjä kuin sosiaaliturvaakin kehitettäessä.

6.5. Hyvinvointivaltion perusteiden lujittaminen

Maahamme toisen maailmansodan jälkeen paljolti juuri sosialidemokraattien ponnistuksin luodulla hyvinvointivalttiolla on kaksi piirrettä, jotka ovat yhteisiä myös muille pohjoismaille mutta joita ei tapaa yhtä selvinä muualta Euroopasta. Meillä on laaja, toiminnoissaan suhteellisen itsenäisten kuntien ylläpitämä julkisten hyvinvointipalvelujen verkosto. Sosiaaliturvamme on lisäksi kattava perusturvan ja ansiosidonnaisen sosiaalivakuutuksen yhdistelmä. Edelliseen ovat kaikki kansalaiset oikeutettuja työ- tai perheasemastaan riippumatta ja se kustannetaan osaksi verovaroista, osaksi työnantajilta ja palkansaajilta kerätyin maksuin. Jälkimmäinen, kokonaan palkkaperusteisin maksuin rahoitettu sosiaaliturva taas määräytyy ansioiden perusteella.

Kokemus on osoittanut nämä molemmat hyvinvointivaltiomme piirteet säilyttämisen ja kehittämisen arvoisiksi. Niiden ansiosta meille onnistuttiin luomaan suhteellisen lyhyessä ajassa järjestelmä, joka kattoi koko väestön, johti tasaiseen tulonjakoon ja sai siten kansalaisten piirissä laajan hyväksynnän ja oli samalla kustannuksiltaan kansainvälisten vertailujen perusteella sangen kilpailukykyinen.

Viime vuosina hyvinvointivaltiomme on joutunut laman ja valtion velkakriisin puristuksiin. Hallituksen epämääräinen suhtautuminen on lisännyt kansalaisten pelkoa sen perusteiden pitävyyden suhteen.

Socialidemokraatit lähtevät siitä, että hyvinvointivaltiomme perusrakenne on säilytettävä. Se ei ole ollut taloudellisen kriisimme syy eikä siitä saa myöskään tulla tämän suurinta uhria. Samalla on kuitenkin haettava ennakkoluulottomasti ratkaisuja, jotka tehostavat järjestelmän toimintaa ja edesauttavat työllisyyden nopeaa paranemista sekä lujittavat kansalaisten luottamusta järjestelmään ja lisäävät näin sen hyväksyttävyyttä.

6.6. Tehokkaat julkiset palvelut

Kuntien tarjoama koulutus, terveydenhoito, päivähoito, vanhusten huolto ja muut sosiaalipalvelut muodostavat ne, suurelta osin maksuttomat, julkiset hyvinvointilohkon peruspalvelut, joiden yhtäläinen saatavuus kaikille kansalaisille on turvattava jatkossakin kaikissa olosuhteissa. Näiden palveluiden ylläpito ja edelleen kehittäminen on tärkeää niin sosiaalisen turvallisuuden ja tasa-arvon kuin kansantalouden tehokkuuden ja työvoimaresurssien kehittämisenkin kannalta. Lisäksi ne tarjoavat naisille tärkeän väylän osallistua työelämään ja edistävät näin sukupuolten välistä tasa-arvoa.

Samalla kun näiden hyvinvointipalvelujen tuottamisessa on pyrittävä tuottavuuden ja palvelujen laadun kohottamiseen, niiden yksityistämiseen on syytä suhtautua pidätyvästi. On vältettävä sellaista järjestelmien toimivuutta häiritsevää poukkoilua, jota kuluneen hallituskauden aikana on erityisesti päivähoitoalalla harrastettu ottamalla käyttöön useita rinnakkaisia, huonosti yhteen sovitettuja tukimuotoja.

Julkiselle sektorille kuuluu luonnollisesti vastuu yleisen turvallisuuden ja järjestyksen, hallinnon, kulttuurin, kaavoituksen, ympäristötoimen sekä liikenneyhteyksien kaltaisten palvelujen tarjonnasta. Näiden osalta ei voida edes ajatella jäätävän yksityisten markkinoiden varaan. Tällaisten palvelujen järjestäminen voidaan kuitenkin turvata myös yksityiseltä sektorilta tehdyin ostoin, mikäli tämä osoittautuu edullisemmaksi. Suuri osa näistäkin palveluista on kuntien vastuulla. Kunnat voivat parhaiten itse päättää niiden parhaasta tuottamisesta vasta valtakunnallisten normien puitteissa.

6.7. Työhön kannustava verotus ja sosiaaliturva

Nykyinen progressiivinen ansiotulojen verotus sekä ansiosidonnaisuuden ja perusturvan yhdistävät sosiaaliset tulonsiirrot toimivat pääosin hyvin. Ne tasoittavat tulonjakoa ja tarjoavat perusturvan koko väestölle. Ansiosidonnainen sosiaaliturva

on kansantalouden tehokkuusnäkökohdin monella tavoin perusteltu. Se kannustaa työelämään osallistumista.

Joukkotyöttömyys on kuitenkin paljastanut järjestelmissä eräitä puutteita. Nämä on korjattava pikaisesti jotta työllisyyden parantuminen tapahtuisi kitkatta ja pienentäisi siten sosiaaliturvan aiheuttamaa kustannusta. Uudistukset ovat tarpeen myös sukupuolten välisen tasa-arvon kannalta.

Aktivoivaan verotukseen ja sosiaaliturvaan

Verotuksen ja sosiaaliturvan uudistusten tavoitteena on järjestelmien toimivuuden ja hyväksyttävyyden parantaminen. Tuloksena on oltava sosiaaliturvan lujittuminen, ei sen vaarantuminen.

Ansiotulojen verotuksen progressio kiristyy meillä varsin nopeasti nimenomaan pieni- ja keskituloisten palkansaajien keskuudessa. Palkan kohoamisesta käteen jäävää tuloa vähentää näissä palkansaajaryhmissä usein voimakkaasti myös tarveharkintainen sosiaaliturva: palkkatulon kohotessa sosiaalietuudet pienenevät ja erät tuloihin sidottu julkisten palvelujen maksut kohoavat.

Palkkatyön heikko kannattavuus on erityinen ongelma pieni- ja keskituloisissa lapsiperheissä. Tulojen mukaan jyrkästi porrastettujen päivähoitomaksujen sekä tulovähenteisen asumistuen ja kotihoidon tuen takia toisen puolison kotiin jääminen saat- taa jopa lisätä perheen käytettävissä olevaa tuloa tai jättää ainakin sen vähenemisen olemattomaksi, varsinkin jos ottaa huomioon työstä aiheutuvat monenlaiset kustannukset. Tällaiset köyhyysloukut rikkovat sekä taloudellisen tehokkuuden että sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja sukupuolten välisen tasa-arvon periaatteita.

Pieni- ja keskituloisten verotukseen ja sosiaaliturvaan kohdistuvan korkean kokonaisprogression lieventämisessä on tarpeen puuttua sekä verotukseen että sosiaalietuuksien tarveharkintaan. Ansiotulojen verotuksen progressiota on alennettava erityisesti pieni- ja keskituloisten osalta. Mikäli talouden toipuminen edistyy odotetulla

tavalla, vaalikauden lopulla voidaan alentaa myös kokonaisverorasitusta ansiotulojen osalta.

Työnteon verotusta kevennettävä

Ansiotulojen nykyisen, kohtuuttoman korkean verorasituksen lieventämiseksi on verotuksen painopistettä siirrettävä asteittain muihin veromuotoihin. Kaikki pääomatuloihin, kiinteistöihin ja muuhun varallisuuteen sekä varallisuudensiirtoihin kohdistuvat verot ovat Suomessa kansainvälisesti verraten alhaisia. Niitä voidaan monelta osin maltillisesti korottaa suhdannenäkökohdat sekä verotuksen ennakoitavuusvaatimukset huomioon ottaen. Oikein suunnatut ympäristö- ja energiaverot laajentavat niinkään veropohjaa ja palvelevat samalla puhtaamman ympäristön tavoitetta. Kilpailukyknäkökohtien takia tällaisten verojen käyttöön ottamisessa on kuitenkin otettava huomioon myös kilpailijamaiden aikataulu. Tähän voidaan pyrkiä vaikuttamaan Euroopan unionin jäsenenä.

Sosiaalietuuksien tulosidonnaisuudet koordinoitava

Tarveharkintaisten sosiaalietuuksien osalta kipein yhteensovittamisen tarve koskee puolestaan perhepoliittisia etuuksia ja tulonsiirtoja. Verotuksen progression, lapsilisien sekä asumistuessa, toimeentulotuessa ja kotihoidon tuessa sovelletun tarveharkinnan samoin kuin päivähoitomaksujen tulosidonnaisuuden väliset suhteet on arvioitava kokonaisuutena uudelleen, jotta köyhyysloukuista päästäisiin eroon. Uudistus on valmisteltava huolellisesti, niin että sen avulla voidaan parantaa järjestelmän toimivuutta sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla.

Sosiaalivakuutusuudistuksiin "kolmikantaisen" valmistelun myötä

Ansiosidonnaiset sosiaalivakuutusetuudet - työttömyyskorvaus, työeläke ja sairausvakuutus - ovat meillä suuruudeltaan korkeintaan Euroopan Unionin keskitasoa. Nämä järjestelmät toimivat pääosin hyvin. Nykyisen suurtyöttömyyden oloissa on kuitenkin

kin tarpeen tehdä työttömyysturvajärjestelmästä huolellinen kokonaisarvio sen varmistamiseksi, että järjestelmää toimii kaikissa olosuhteissa johdonmukaisesti ja työhön hakeutumista kannustavasti ja että sen väärinkäyttö estettäisiin niin työnantajien kuin vakuutettujenkin osalta. Työvoimapolitiikan painopistettä on lisäksi siirrettävä määrätietoisesti aktiivisten työllistämisen ja koulutustoimien suuntaan.

Väestön vanheneminen lisää lähivuosikymmeninä nopeasti eläkemenoja. Jotta työeläkemaksujen kohoaminen pysyisi tästä huolimatta kohtuullisena, on edelleen tarpeen löytää, riittävää vanhuuseläketurvaa vaarantamatta, rakenteellisia säästöjä myös eläkejärjestelmästä. Pitkällä ajalla tehokkain säästökeino ovat sellaiset työelämän ja väestön terveydentilan parannukset, joiden ansiosta keskimääräinen eläkkeelle siirtymisikä luontojaan kohoaa.

Palkkasidonnaisia maksuja muutettava

Palkkasummaan suhteutetut sosiaaliturvamaksut rasittavat erityisesti työvoimavaltaita tuotantoa. Niitä voidaan jakaa uudelleen muuttamalla perusturvan rahoitukseen käytettyjen maksujen, kansaneläkemaksujen ja osaksi myös sairausvakuutusmaksujen, maksuperustetta. Esimerkiksi energia- ja ympäristöverot tarjoavat vaihtoehtoisen rahoitustavan. Jotta ansiosidonnaisten etuuksien vakuutusluonne puolestaan säilyisi, ne on jatkossakin syytä kerätä palkka-perustaisina.

Suomessa ansiosidonnaisten sosiaalivakuutusjärjestelmien arviointi ja uudistusten valmistelu on perinteisesti suoritettu kolminkantaisesti hallituksen ja työmarkkinajärjes-

töjen kesken. Tämä menettely, joka on vahvistanut järjestelmien hyväksyttävyyttä, on tärkeätä säilyttää jatkossakin.

7. Vuoropuheluun ja yhteistyöhön

Taloudellisessa ympäristössä viime vuosikymmenen aikana tapahtuneet muutokset, ennen kaikkea kansainvälisten pääomaliikkeiden merkityksen kasvu, ovat kaventaneet kansallisen talouspolitiikan liikkumatilaa. Sen vaikutusten välittyminen on samalla muuttunut aiempaa paljon monimutkaisemmaksi. Kun markka kelluu, talouspolitiikan eri lohkojen, niin finanssi-, raha- kuin tulopolitiikankin, huolellinen yhteensovittaminen on ensiarvoisen tärkeää. Nyt ei ole minkään jäykän työnjako-opin aika.

Taloudelliset ongelmamme, ennen kaikkea työttömyys, ovat lisäksi niin vaikeita, että niiden voittaminen vaatii kaikilta osapuolilta saumatonta yhteistyötä. Tätä tarvitaan sekä kansainvälisellä, kansallisella, paikallisella että yksittäisen yrityksen tasolla, niin poliittisten tahojen kuin työmarkkinaosapuoltenkin kesken. Hallituksen on osallistuttava siihen, ja sen sekä opposition välillä on luotava tärkeissä kysymyksissä rakentava yhteistyö. Sama yhteistyön vaatimus koskee myös Suomen Pankkia.

Sosialidemokraatit ovat kaikilla tasoilla valmiita tähän yhteistyöhön vuosisatamme syvimmän talouskriisin voittamiseksi. Kriisi vaatii kaikilta osapuolilta uhrauksia, uutta ajattelua ja kompromissin halua. Tämä talouspoliittinen ohjelma tarjoaa perustan tällaiselle dialogille.

14.11.94

224,

UUDEN VASTUUN AIKA

Me sitoudumme toimimaan seuraavan vaalikauden aikana niin,

että työttömyys alennetaan alle puoleen nykyisestä.

että valtion talouden alijäämää vähennetään tuntuvasti ja valtion velan osuus kansantuotteesta käännetään laskuun.

että etsimme määrätietoisesti yhteistyötä muiden poliittisten ryhmien ja työmarkkina- ja etujärjestöjen kanssa työttömyyden vähentämiseksi ja talouden kohentamiseksi.

että taloudellinen kasvu on sopusoinnussa ympäristön kannalta kestävä kehityksen kanssa.

että kaikissa ratkaisuisa otetaan huomioon ihmisarvon, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja yhteisvastuun periaatteet.

että maan kaikkien alueiden tasapainoinen kehittäminen turvataan.

että kaikessa yhteiskunnan toiminnassa edistetään sukupuolten keskinäistä tasa-arvoa.

että Suomi edistää eurooppalaisessa ja muussa kansainvälisessä yhteistyössä turvallisuutta lisäävää, ympäristöstä huolehtivaa ja työllisyyden parantamiseen pyrkivää politiikkaa

että yhteisten ponnistusten tuloksena saavutettavan uuden hyvinvoinnin hedelmät jakaantuvat tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta lisäten. Emme lupaa yleisiä verojen alennuksia, mutta palkkaverotusta on talouden tervehdyttämisen tuloksena kevennettävä.

että mikäli olemme tulevan vaalikauden aikana hallitusvastuussa, kannamme vastuun myös seuraavissa vaaleissa. Emme aio syyttää tilanteesta edellistä hallitusta, sen jättämästä perinnöstä huolimatta.

Olemme vakuuttuneita siitä, että Suomella on mahdollisuus parempaan. Suomalaiset osaavat ja jaksavat, kun toimeen tartutaan. Vaaleilla rakennetaan uutta luottamusta. Sosialidemokraatit haluavat olla äänestäjien luottamuksen arvoisia.

On uuden vastuun aika.

Ansiotulojen verotus on kohtuuttoman korkea. Tämän vuoksi verotusta pyritään kiertämään mm. muuttamalla tuloja ^{kevennettävä} pääomatuloksi tai jättämällä verot kokonaan maksamatta. Verorasitus jää pienenevän palkansaaja- ja eläkkensaajaryhmän vastuulle. Vaarana on julkisen talouden rahoitusperustan rapautuminen.

Verotuksen on oltava oikeudenmukaista ja suosittava työntekoa ja yrittämistä. Nykyisin verotuksen, tulonsiirtojen ja maksujen yhteensovittamisen puutteet aiheuttavat keskituloisilla työn ja palkkatulojen lisääntymisestä huolimatta jopa tulojen tosiasiallista alenemista. Tähän on puututtava ensimmäiseksi.

Valtion talouden tasapainottumisen ja kokonaisverotulojen kasvun mahdollistamana ansiotulojen verotusta on kevennettävä tulonjaollisesti tasapuolisesti. Ansiotulojen ja pääomatulojen verotason lähentämiseksi on pääoma-, yhteisö- ja lähdeverokantaa nostettava vaalikaudeksi 28 %:iin.

Valtion ja kuntien tulot on turvattava veropohjaa vahvistamalla. EU-jäsenyydestä johtuvat mahdollisesti lähes 10 miljardin markan verotulojen menetykset mm. alkoholi- ja arvonnlisäverojen osalta on korvattava mm. ympäristö- ja haittaverotusta sekä muuta välillistä verotusta kehittämällä. Varallisuus- ja perintöverotusta kiristetään. Kiinteistövero on laajennettava maa- ja metsäkiinteistöihin.

Työnantajien ja työntekijöiden veroluonteisten maksujen osalta on tehtävä kokonaisselvitys ja tuettava tältäkin osin työllistymistä.

16.11.1994

HALLITUKSEN KANNANOTTO TYÖLLISYYDEN EDISTÄMISEEN

Hallituksen noudattama talouspolitiikka on kääntänyt tuotannon nopeaan nousuun, vaihtotaseen ylijäämäiseksi ja alkanut vähentää kansantalouden ulkoista velkaa. Työttömyys on alkanut supistua ja myönteisen kehityksen ennustetaan jatkuvan koko ensi vuoden ajan. Siitä huolimatta työttömiä olisi ensi vuonna keskimäärin vielä noin 400 000.

Tasavallan presidentin asettaman työllisyystyöryhmän talouspoliittiset linjaukset ja toimenpite-ehdotukset ovat sopusoinnussa hallituksen harjoittaman talouspolitiikan kanssa. Hallitus yhtyy työryhmän keskeiseen arvioon, jonka mukaan työttömyyden tuntuva supistuminen edellyttää tuotannon pitkään jatkuvaa, nopeaa kasvua ja valtion menojen tuntuvia leikkauksia. Hallitus yhtyy myös työryhmän niihin kantoihin, joissa korostetaan pidättävän palkkapolitiikan ja työelämää koskevien uudistusten tärkeyttä työllisyyden parantamisessa.

Hallitus hyväksyy omalta osaltaan työryhmän päättävöitteen, työttömyyden vähentämisen 200 000:een vuoteen 2000 mennessä ja on valmis jatkamaan ja tehostamaan toimenpiteitä tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

Tavoitteen saavuttaminen on mahdollista vain, jos siihen ja sen edellyttämiin toimiin sitoudutaan kansallisesti. Tarvitaan hallituksen, eduskunnan, puolueiden sekä työmarkkina- ja muiden etujärjestöjen sitoutumista, päätöksiä ja yhteisymmärrystä.

Hallitus on omalta osaltaan valmis toteuttamaan seuraavassa esitetyt toimenpiteet. Hallituksen tarkoituksena on aloittaa välittömästi neuvottelut niiden toteuttamisesta poliittisen opposition ja työmarkkinajärjestöjen kanssa.

1. VALTIONTALouden VAKAUTTAMINEN

Valtiontalouden vakauttamisessa hallituksen lähtökohdat ovat seuraavat:

1.1. Valtion talousarvioesitys vuodelle 1995 viedään eduskunnassa läpi muuttamattomana.

Tämä tarkoittaa sitä, että eduskuntakäsittelyn yhteydessä talousarvioesityksen loppusumma ei muutu.

1.2. Hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan vuoden 1995 lopussa päättyvien säästötoimenpiteiden jatkuminen. Purkautuessaan nämä säästöt johtaisivat lähes 12 miljardin markan suuruiseen valtion menojen lisäykseen v. 1996. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun poisjäänti kasvattaisi budjettialijäämää lisäksi vielä noin 4 miljardia markkaa. Tarkoitus on, että nyt istuva eduskunta säätää tarvittavat lait. Tämä tarkoittaa sitä, että hallitus valmisteloo ja antaa

eduskunnalle ko. säästöjen jatkamista koskevat lakiesitykset. Seuraavassa on lyhyesti selostettu tarvittavia päätöksiä.

- Tärkein esityksistä koskee kuntien valtionosuusleikkausten jatkamista.
- Hyvin tärkeä on myös eläkkeisiin ja eräisiin muihin etuuksiin vuosina 1993-1995 tekemättä jätettyjen indeksitarkistusten säästövaikutusten säilyttäminen.
- Edelleen tulee jatkaa poikkeusjärjestelyjä, jotka koskevat valtion osallistumista Kansaneläkelaitoksen menoihin.
- Aikuisväestön järjestelmällisen hammashuollon laajennusta tulee edelleen lykätä.
- Erilliskysymyksenä on lisäksi ratkaistava ne ongelmat, jotka syntyvät siitä, että kuntien kalleusluokituslainsäädännön voimassaolo päättyy vuoden 1995 lopussa.
- Lisäksi on jatkettava mm. pienyritysten vuosilomaa, yksityisten valtionapujärjestelmää ja raha-automaatti- ja veikkausvoittovarojen käyttöä koskevia säästötoimenpiteitä.

1.3. Hallitus jatkaa valmistelutyötä, jolla tähdätään tarvittavien valtion menosäästöjen toteuttamiseen vuosina 1996-1999.

Hallitus toteaa, että toteutuvan talouskasvun nopeudesta riippumatta tarvitaan mittavia toimenpiteitä valtiontalouden velkaantumiskehityksen saamiseksi hallintaan. Hallitus jatkaa näiden toimenpiteiden laajamittaista valmistelutyötä pyrkien samalla luomaan mahdollisimman hyvät edellytykset niiden tehokkaalle toteuttamiselle. Toimenpiteiden mitoituksen laskennallisena lähtökohtana on 16 miljardin markan suuruisen menosäästöjen aikaansaaminen vuoden 1999 tasolla. Hallitus toteaa, että lähimpien vuosien ennakoitun nopean talouskasvun ja valtiontalouden velkaantumisvauhdin valossa säästötoimenpiteet tulee toteuttaa etupainotteisesti niin, että huomattava osa säästöistä toteutuu jo valtion vuoden 1996 budjetissa.

1.4. Hallitus on valmis lisäämään työllisyyttä tukevia toimenpiteitä, jos keskeiset poliittiset tahot ja työmarkkinaosapuolet laajasti sitoutuvat tässä hallituksen kannanotossa esitettyihin linjauksiin ja toimenpidetkokonaisuuksiin.

Tarvittavat toimenpiteet rahoitetaan vuoden 1995 budjetissa sisäisin siirtein.

2. TYÖELÄMÄÄ JA TYÖMARKKINOITA KOSKEVAT UUDISTUKSET

Hallitus käy työlainsäädännön ja työmarkkinoiden kehittämistä koskevia neuvotteluja työmarkkinaosapuolten kanssa tavoitteena sopia 15.12.1994 mennessä seuraavista hankkeista.

2.1. Työlainsäädännön uudistaminen

a) (17.) Enintään vuoden kestäneiden työsuhteiden irtisanomisaikaa lyhennetään kahdesta kuukaudesta yhteen kuukauteen.

b) (19.) Yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain 8 §:n 2 momentin edellyttämää neuvotteluaikaa osa-aikaistamis-, lomauttamis- ja irtisanomistapauksissa lyhennetään kolmesta kuukaudesta kuuteen viikkoon.

c) (18.) Henkilöstörahastojen perustamista ja toimintaa edistetään.

d) (15.) Työaikalakia uudistetaan siten, että sen säädökset ovat sopusoinnussa viime työehtosopimuskierroksella solmittujen työaikajärjestelyjen kanssa; sekä (16.) Ylityön enimmäismäärä työntekijää kohden lasketaan periodityössä nykyisestä 320 tunnista vuodessa 200 tuntiin vuodessa ja muissa työaikamuodoissa vastaavasti.

2.2. Työttömyysturvajärjestelmän uudistaminen

a) (23.) Työttömyysturvajärjestelmän passivoivien piirteiden karsimiseen tähtäävän kokonaisuudistuksen valmistelu aloitetaan kiireisesti. Lähtökohtana voidaan pitää vuoden 1984 työmarkkinasopimuksen mukaista kokonaisuutta sekä työttömyysturvatoimikunta 1992:n ehdotuksia.

b) (9.) Sosiaali- ja terveysministeriö asettaa toimikunnan laatimaan ehdotuksen työttömyysvakuutusmaksun suhdanteiden mukaisen vaihtelun tasoittamisesta ja kustannusten aiheuttamisperiaatteen ottamista huomioon maksujen määräytymisessä. Tavotteena on näiden kehittämistoimien myötä liittyen poistaa lomautus-
sakot.

Hallitus antaa eduskunnalle lakiesityksen (21.) työn vuorottelujärjestelmäksi mikäli selvityksissä ja neuvotteluissa työmarkkinaosapuolten kanssa voidaan päätyä kokonaisuutena kustannusneutraaliin järjestelmään.

2.3. Eläkejärjestelmän uudistaminen

(11.) Työeläkemaksun nousupaineita hillitään tehokkaasti esimerkiksi keskimääräistä eläkelikää nostavilla toimilla, eläkepalkan, työeläkelainsäädännön ja työttömyyden aikaisen eläkeoikeuden maksuperusteiden muutoksilla sekä kuntoutuksen voimavaroja vahvistamalla.

3. MUIDEN TOIMENPITEIDEN VALMISTELU

Monia tasavallan presidentin asettaman työllisyystyöryhmän ehdotuksia on esitetty toteutettavaksi vuoden 1995 talousarvioesityksen yhteydessä tai jo ryhdytty toteuttamaan.

Kauppa- ja teollisuusministeriö on valmistellut (35.) klusterin ja verkostotalouden kehittämistä keskeiseksi teollisuuspolitiikan toiminta-alueeksi. (12.) Pk-yritysten pääomamarkkinoita kehitetään talousarvion mukaisella tavalla sijoitusrahastojen avulla ja verotuksellisin keinoin sekä otetaan käyttöön pk-yrityksille sopivia uusia vakuus- ja luotonsaantimuotoja. Kauppa- ja teollisuusministeriö on ryhtynyt kehittämään (14.) PKT-säätiön toimintaa siten, että se huolehtii koko pk-sektorin informaation hankinta- ja välittäjätehtävistä. Kauppa- ja teollisuusministeriön johdolla ryhdytään valmistelevaan (29.) toimenpideohjelmää kotiteollisen tuotannon työ- ja ansiomahdollisuuksien parantamiseksi.

Opetusministeriön johdolla ollaan käynnistämässä (24.) selvitystyötä omatoimisen koulutuksen saattamisesta työttömyyden vaihtoehtona taloudellisilta etuuk-siltaan mahdollisimman tasavertaiseen asemaan työttömyysturvan peruspäivära-han kanssa sekä aikuisopintojen tukijärjestelmän yksinkertaistamisesta. Opetus-ministeriö on aloittanut (34.) laajapohjaisen valmistelun ammatillisen koulutuk-sen kehittämiseksi.

(26.) Työvoimapolitiikan tukijärjestelmän uudistamista tarkoittava työllisyysase-tuksen muutos on valmistumassa. (22.) Kaksi kertaa kuusi tuntia -työvuoromal-lin käyttömahdollisuuksia on ryhdytty selvittämään työministeriössä. (28.) Pai-lliseen aloitteellisuuteen perustuvien työllistämistoimien kehittäminen aloite-taan työministeriön johdolla. (30.) Työttömien omatoimista työllistymistä ediste-tään kehittämällä työ- ja palvelusuuskuntatoimintaa. Työministeriössä on ryh-dytty tehostamaan (20.) neuvontaa ja tiedottamista yrityksille ja muille työelä-män osapuolille työlainsäädännöstä ja sen mahdollistamista työmarkkinajous-toista.

Valtioneuvosto jatkaa selvitystyötä ja valmistelua (10.) verotuksen ja tulonsiirto-jen yhteensovittamiseksi siten, että sosiaaliturvaloukkuja ei synny, jolloin ansio-työhön meno on kannattavampaa kuin sosiaaliturvan varassa eläminen. Val-miudet toimenpiteiden toteutumiseen v. 1996 talousarvioesityksessä luodaan.

Valtiotalouden vakauttamiseen liittyen valtiovarainministeriö selvittää mahdol-lisuuksia (4.) henkilöverotuksen keventämiseksi sekä (7.) pääoma- ja paikkatu-lojen verokohtelun lähentämiseksi.

Tasavallan presidentin työllisyystyöryhmän ehdottamalla tavalla (3.) hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen asiantuntijat arvioivat vuosittain työllisyystilannetta sekä työmarkkinaratkaisujen välittömiä ja välillisiä vaikutuksia työllisyyskehi-tyksen tulopoliittisessa selvitystoimikunnassa. (27.) Hallitus tulee omalta osal-taan arvioimaan vuosittain työllisyyden edistämistä, työttömyyden vähentämistä ja työttömyyden synnyttämien epäkohtien lieventämistä kokonaisuutena budjet-tikehysten hyväksymisen yhteydessä.

Ei julkisuuteen

PM

SDP:n puoluehallituksen kokouksesta 17.11.1994

Poliittinen tilanne

Puoluehallitus keskusteli vaalikauden tavoiteohjelmasta ja hyväksyi ohjelma-luonnoksen esitettäväksi puoluevaltuustolle 23.-24.11.1994.

Puoluehallitus keskusteli hallituksen 16.11.1994 ottamasta kannasta koskien presi-dentin asettaman nk. Pekkasen työryhmän esitysten toteuttamista. Todettiin, että hallituksen tarkoituksena näyttää olevan saada oppositio sitoutumaan, ei työryhmän esityksiin, vaan omaan virheelliseen politiikkaansa. Työryhmän esityksestä on poi-mittu vain hallitukselle sopivat ja unohdettu kokonaisuus. Todellista halua nostaa työllisyyden parantaminen politiikan tärkeimmäksi kysymykseksi ei näytä olevan.

Tiedoksi

Seuraava puoluehallituksen kokous pidetään **23.11.1994 klo 8.00 puoluetölmis-tossa.**

MJJ

(Pt/1)

278,

2

TIEDOKSI

Uudenmaan Sosialidemokraattinen piirijärjestö ry.

Syyspiirikokous 12.11.1994, Havukosken koulu, Vantaa

KANNANOTTO

AHON-VIINASEN HALLITUKSEN
VAIHTOEHTO ON NÄHTY

Porvarihallituksen turmiollinen vaihtoehto on nyt nähty. Se on merkinnyt ennätys-työttömyyttä, konkursseja, asunnottomia, verojen korotuksia, opintotukien heikentämistä ja lapsiperheiden syöksemisestä ahdinkoon, poliittisista virkani-mityksistä ja kuntien talouden alasajosta puhumattakaan. Hallituksen politiikka on johtanut valtion talouden lähes katastrofiin. Siitä selviytyminen on mahdollista vain menoja leikkaamalla.

Leikkausten toteutuksessa on erikoisesti huolehdittava siitä, että ne eivät kohdistu kaikkein heikoimmin toimeentuleviin.

TASAVALLAN PRESIDENTIN TYÖLLISYYSTYÖRYHMÄN ESITYKSIIN VAUHTIA

Talouden kuntoon saattaminen edellyttää myös presidentti Ahtisaaren asettaman työllisyystyöryhmän esitysten toteuttamista. Hallituksen on pikaisesti selvitettävä työryhmän muidenkin esitysten yksityiskohdat ja tehtävä niiden toteuttamisesta esityksensä, jotta niihin voidaan ottaa kantaa. Työllisyystyöryhmän esitykset tulee käsitellä kokonaisuutena.

Työllisyyden parantamiseksi tarvitaan myös julkisia investointeja, joilla turvataan kansalaisten perustarpeiden tyydyttämiseen tarvittava palvelurakenne sekä luodaan elinkeinotoiminnalle parempia toimintaedellytyksiä. Esimerkkinä elinkeinotoimin-taa edistävästä hankkeesta piirikokous pitää tärkeänä E 18 Turku - Helsinki - Pietari moottoritien rakentamista.

VARSINAIS-SUOMEN SOS.DEM. PIIRI ry:n syyspiirikokous
12.11.1994 Kaarina

VAADIMME MUUTOSTA
TARJOAMME VAIHTOEHDON

KANSAN TAHDON PILKKAAMINEN LOPETETTAVA

Suomen EU-kansanäänestys oli kepuleille väyrystelijöille pelkkä aprillipila. He haluaisivat päättää EU-kysymyksen Ruotsin kansanäänestyksen tuloksen perusteella!

Varsinais-Suomen Sosialidemokraattinen Piiri edellyttää eduskunnan ratkaisevan asian Suomen kansanäänestyksen tuloksen mukaisesti.

TÄYSTYÖLLISYYS TALOUSPOLITIIKAN TAVOITTEEKSI

Porvarihallituksen aikana työttömien määrä on viisinkertaistunut. Kansainväliset työllisyystutkijat pitävät Ahon hallituksen työllisyyspolitiikkaa järkyttävänä. Presidentin työryhmän työllistämishjelmaa käsitellessään hallitus on aivokuollut. Se ei tee mitään - on vain tekevinään.

ALUEELLINEN KEHITTÄMINEN

Keskustapuolue on ennen eduskuntavaaleja kaappaamassa Euroopan unionista Suomeen tulevat kehittämis- ja investointirahat pohjois-Suomeen. Kepun etelä-Suomea syrjivälle politiikalle on tehtävä loppu. Aluerahastojen määrärahoja on suunnattava Varsinais-Suomen kehittämiseen ja työllisyyden parantamiseen ainakin alueen väestöpohjan mukaisessa suhteessa. Varsinais-Suomen Liiton on välittömästi yhteistyössä maakunnan kuntien, elinkeinoelämän ja kansalaisjärjestöjen kanssa valmisteltava Varsinais-Suomeen työllisyysohjelma.

TARJOAMME VAIHTOEHDON

Varsinais-Suomen Sosialidemokraattinen Piiri pyytää kansalaisia antamaan eduskuntavaaleissa tukensa sosialidemokraattisille ehdokkaille. Sosialidemokraattinen puolue asettaa työllisyyden parantamisen talouspolitiikan tärkeimmäksi tavoitteeksi. Tavoitteenamme on vakauttaa valtiontalous julkisia hyvinvointipalveluita purkamatta. Olemme valmiit panemaan maan asiat kuntoon porvarillisen konkurssipesän jäljiltä.

Parlamentaarisessa kansanvallassa maan hallituksella ja sitä tukevalla eduskunnan enemmistöllä on kaikissa oloissa ensisijainen vastuu ihmisten turvallisuudesta ja hyvinvoinnista. Hallituksen tehtävänä on virittää luottamuksen ja yhteistyön ilmapiiri sekä tehdä aloitteita maan asioiden hoitamiseksi. Hallituksella on ollut aikaa tarttua työllisyyden hoitoon jo runsaat kolme vuotta, mutta aika on hukattu. Aktiivinen työllisyyspolitiikka on torjuttu ja opposition ehdotuksia on ylenkatsottu.

Valtion ensi vuoden budjettia on korjattava aloittamalla välittömät toimenpiteet työttömyyden alentamiseksi. Painopisteen tulee olla pitkäaikaistyöttömyyden ja nuorisotyöttömyyden poistamisessa.

Tasavallan presidentin asettaman Pekkasen työryhmän esitykset pakottavat ensimmäistä kertaa hallituksen ottamaan kantaa suurtyöttömyyden hoitoon. Konkreettisia toimenpiteitä kansa saa jäädä odottamaan tältä hallitukselta.

Piirikokous tuomitsee kansan tahdon vastaiseksi eduskunnan jarruttajien toiminnan EU-jäsenkysymyksen käsittelyssä. Heidän käyttäytymisensä halventaa parlamentaarista ja kansanvaltaista järjestelmäämme. Esko Ahon porvarihallituksella on vastuu tällaisen tilanteen syntymiseen eduskunnassa. Hallitus ei kykene hoitamaan maan asioita nykyisten olosuhteiden vaatimalla tavalla.

Vaasan läänin sosialidemokraatit lähtevät eduskuntavaaleihin voitontah-
toisina hakemaan muutosta. Hallituksen talouspolitiikka on ollut erityisen tuhoisaa pienyritysvaltaisessa Vaasan läänissämme. Konkurssit, julkisen sektorin alasajo ja niitä seurannut työttömyys ovat ajaneet läänimme asukkaita ahdinkoon.

Vaasan läänin sosialidemokraatit haluavat kehittää yhteiskuntaa kansalais-
ten yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisen kohtelun ja ihmisarvoisuuden periaatteella.

SDP:n Keski-Suomen Piiri ry

TIEDOKSI

kannanotto

SYYSPIIRIKOKOUS 12.11.1994
KEURUU

Suomi on taloudellisesti poliittisesti lamaannuksen tilassa. Valtakunnan hallituksesta on tullut toimitusministeriön verrattava ryhmä, jonka vuoksi SDP:n piirikokous uskoo Suomen kansan saaneen tarpeeksi istuvan hallituksen politiikasta.

Kahdessa polttavimmassa kysymyksessä, työttömyyden hoidossa ja jo hyväksytyn EU-päätöksen toteuttamisessa hallitus on valinnut sivustakatsijan osan. Näin ei voi jatkua. Suomen EU-jäsenyys pitää toteuttaa eduskunnassa sen päätöksen ja valtuutuksen mukaan, jonka Suomen kansa on antanut.

Ehdotuksia työttömyyden vähentämiseksi on tehty runsaasti. Viimeisinä on esittänyt tasavallan presidentin asettama työryhmä. Työttömyyden vähentämiseksi on tehtävä kaikki, mitä käytettävissä olevat keinot antavat myöten. Hallitus on kuitenkin pysynyt passiivisena haastanut kaikkien osapuolten sitoutumista jo etukäteen kaikkiin hallituksen ehdotuksiin. Tähän oppositio ja ammattiyhdistysliike eivät tietenkään voi suostua.

Piirikokous toteaa, että hallituksen tehtävänä on tehdä ehdotuksia ja käynnistää tarvittaessa selvitykset. Siihen siih on kaikki välineet käytettävissään. SDP tukee kaikkia toimenpiteitä, joilla työttömyyttä voidaan aidosti helpottaa.

Keski-Suomen poikkeuksellisen suuri työttömyys vaatii sekä valtakunnallisia sekä maakunnan omia toimenpiteitä. Keski-Suomen sosiaalidemokraatit esittävät maakunnallisessa tavoiteohjelmassaan "Keski-Suomi nousuun" keinoja työllisyyden parantamiseksi ja maakunnan kilpailukyvyn lisäämiseksi.

Sosiaalidemokraatit tulevat tavoittelemaan seuraavissa eduskuntavaaleissa Keski-Suomessa viittä (5) kansanedustajapaikkaa.

Julkilausumaksi

P-K:n Sos.dem. piirikokous tuomitsee Ahon hallituksen alue- ja talouspolitiikan. Vuodesta 1991 jatkunut porvarihallituksen politiikka on jakanut kansan kahtia. Maassamme on nyt 500 000 työtöntä. Ahdistus ihmisten keskuudessa on lisääntynyt ja myös työssäolevat ihmiset kokevat ahdistusta ja syyllisyydentunnetta. Ahon hallituksen epäonnistunut aluepolitiikka on vienyt osasta maakuntaa posti-, pankki-, koulu- ja kaupanpalvelut. Valtionlaitosten toimintoja on voimakkaasti vähennetty ja osa on siirretty maakunnan ulkopuolelle. Näitä toimintoja ovat mm. Tielaitos, Posti ja Tele. Pohjois-Karjalan itsenäisyys maakuntana on heikentynyt. Piirikokous edellyttää, että seuraava hallitus kohtelee maan kaikkia alueita tasapuolisesti huomioiden niiden erityispiirteet.

Työttömyys on kansallinen onnettomuus. Pohjois-Karjalan Sos.dem. piirikokous edellyttää päättäjiltä aktiivista panostusta työvoimapolitiikkaan työllistämisen helpottamiseksi ja pitkäikaistyöttömyyden vähentämiseksi. Yksin vientiteollisuuteen panostamalla maata ei nosteta lamasta.

Pohjois-Karjalan Liiton kokoamaan maakunnan kehittämisohjelmaan on koottu maakunnan ja sen kuntien parhaat ja toteuttamiskelpoisimmat suunnitelmat. Pk-teollisuutta tulee lisätä ja sen toimintaedellytyksiä tulee parantaa. Pohjois-Karjalan on käytettävä tehokkaasti hyväksi kaikki mahdollisuutensa. On pystyttävä vastaamaan sekä Euroopan yhdentymiseen että maakuntien välisen kilpailun tuomiin haasteisiin.

Menestys perustuu osaamiseen. Maakuntamme tärkein voimavara - ihmisten pätevyys ja osaavuus pitää hyödyntää paremmin. Joensuun Yliopistoa, ammattikorkeakoulua ja ammatillista koulutusta on kehitettävä siten että, ne tukevat elinkeinoelämän tarpeita. Työelämän ja ammattikoulutuksen yhteistyön on palveltava työllisyyttä.

Hyvinvointi yhteiskunnan peruspalveluihin kuuluvat sosiaali- ja terveyden- huollon sekä sivistyspalvelut. Taloudellisen hyvinvoinnin aikana rakennettu palvelujen turvaverkosto on pidettävä kattavana, jottei kukaan syrjäydy.

Muutos on mahdollinen eduskuntavaaleissa. Sosiaalidemokraatit kutsuvat kaikki maakuntamme ihmiset mukaan "Pohjois-Karjala nousuun" talkoisiin. Varmimmin muutos toteutuu, kun saamme Pohjois-Karjalasta vahvan sosialidemokraattisen edustuksen maan parlamenttiin.

**SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTINEN PUOLUE -
FINLANDS SOCIALDEMOKRATISKA PARTI r.p.**

**Puoluehallituksen kokous
23.11.1994 klo 8.00**

ESITYSLISTA

- 1 Kokouksen avaus ja päätösvaltaisuus
- 2 Puhe- ja läsnäolo-oikeuden myöntäminen
- 3 Esityslistan hyväksyminen
- 4 Pöytäkirjan tarkistajien valinta
- 5 Seuraava puoluehallituksen kokous 8.12.1994 klo 9.00
- 6 SDP:n edustajien nimeäminen Sosialistisen Internationaalin valtuuston kokoukseen
- 6a SDP:n Europarlamenttiryhmän puheenjohtajan osallistumisen puoluehallituksen kokouksiin
- 7 SDP:n edustaja ulkoasiainministeriön valinta- ja koulutuslautakuntaan
- 8 Poliittinen tilanne
- 9 Tiedoksi
- 10 Muut esille tulevat asiat
- 11 Kokouksen päättäminen

Sosialidemokraatit sitoutuvat seuraavan vaalikauden aikana

280.

- * alentamaan työttömyyden alle puoleen nykyisestä
- * vähentämään valtion talouden alijäämää ja kääntämään valtion velan osuuden kansantuotteesta laskuun
- * rakentamaan mahdollisimman hyvää yhteistyötä muiden poliittisten ryhmien sekä työmarkkina- ja etujärjestöjen kanssa työttömyyden vähentämiseksi ja talouden kohentamiseksi
- * huolehtimaan taloudellisen kasvun sopusoinnusta ympäristön kannalta kestävän kehityksen kanssa
- * ottamaan kaikissa ratkaisuissa huomioon ihmisarvon, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja yhteisvastuun periaatteet
- * turvaamaan maan kaikkien alueiden tasapainoisen kehittämisen
- * edistämään yhteiskunnan eri toiminnoissa sukupuolten keskinäistä tasa-arvoa
- * edellyttämään, että Suomi edistää eurooppalaisessa ja muussa kansainvälisessä yhteistyössä turvallisuutta, ympäristönsuojelua ja työllisyyden parantamista
- * jakamaan yhteisten ponnistusten tuloksena saavutettavan uuden hyvinvoinnin hedelmät oikeudenmukaisesti
- * keventämään palkkaverotusta talouden tervehtyessä

SDP:n elinkeinopoliittinen työryhmä

Aloite elinkeinopolitiikan tehostamiseksi

ALOITE ELINKEINOPOLITIIKAN TEHOSTAMISEKSI

Talouslaman vakavin seuraus on joukkotyöttömyys. Työttömyyden ja valtion velkaantumisen keskinäinen riippuvuus on ilmeinen. Tehokkaalla työllistämishjelmalla voidaan myös velkaantumiskehitys varmimmin katkaista.

Tämä aloite on tähdätty elinkeinopolitiikan tehostamiseen. Aloitteen toimenpiteet on sovitettu yhteen talouspolitiikan yleisiin linjauksiin. Elinkeinopolitiikassa keskeistä on uusien kilpailukykyisten yritysten synnyttäminen tarjoamaan palveluksia, lisäämään tuotantoa ja varmistamaan työllisyyden kohentumista. Vaikka aloite tähtää ennen muuta elinkeinotoiminnan elvyttämiseen, on korostettava, että työttömyydellä on myös olennaisia sosiaalisia, moraalisia ja eriarvoisuutta lisääviä vaikutuksia. Niiden torjuntakeinot tulee sovittaa yhteen elinkeino- ja mm. aluepolitiikan toimenpiteiden kanssa.

1. Taloudenhoidon pitkäjänteisyys

Työttömyyden hoidon perusedellytyksenä on taloudenhoidon pitkäjänteisyys. Elinkeinopolitiikassa se merkitsee yritysten toimintaedellytysten turvaamista. Vakaan ja pitkäjänteisen kasvun avulla voidaan luoda edellytykset talouselämän voittamiselle ja perusturvallisuuden takaamiselle kansalaisille.

Pitkäjänteinen talouden hoito onnistuu parhaiten talouden päättäjien yhteistyön avulla. Ilman kitkatonta yhteistoimintaa hallituksen, Suomen Pankin, etujärjestöjen ja teollisuuden edunvalvojien kesken ei inflaation hillintä eikä alhainen reaalikorkojen taso ole saavutettavissa. Yhteistyö on erityisen tärkeä edellytys kansainvälisten rahamarkkinoiden luottamuksen takaamiseksi.

2. Kilpailukyky

Taloudellisen nousun perusedellytyksenä on kilpailukykyyn säilyttäminen. Suomen kilpailukyky on nykyisellään erittäin vahva vientiteollisuuden sektorilla. Verrattuna vuosikymmenen vaihteeseen kansantalouden ulkoisen kilpailukykyyn on laskettu kohentuneen peräti 40 %. Puolet tästä on aiheutunut valuutan arvon heikentymisestä ja toinen puoli työmarkkinatoimista ja mm. ansioiden alentumisesta.

Kilpailukykyyn säilyttämiseksi Suomessa on harjoitettava kansainvälisillä markkinoilla luottamusta herättävää talouspolitiikkaa. Luottamus nousee hallituksen halusta hallita talouspolitiikan kokonaisuus. Hallituksen on otettava täysi vastuu myös työllisyyden hoidosta.

Kun työpaikkoja tarjoavat lähinnä pienet ja keski-suuret yritykset, on niiden otollinen toimintaympäristö työllistämisen kannalta ratkaiseva. Siksi hallituksen vastuu korostuu myös yrittämisen toimintaedellytysten luomisessa. Niitä eivät säätele yksin markkinavoimat. Yritykset eivät myöskään voi menestyä keinotekoisen tukijärjestelmän vaan aidon kysynnän varassa.

Kilpailun säilyttämisen tärkeänä osana valuutan arvon vakauden rinnalla on joustava tulopolitiikka. Viime vuosien näytöt tulopolitiikan joustavuudesta ovat merkittäviä. Joustot ovat olleet palkansaajajärjestöjen taholla tietoista pyrkimystä kilpailukyvyn säilyttämiseen. Hallituksen on pidettävä huoli hyvien neuvottelusuhteiden rakentamisesta ja säilyttämisestä työmarkkinaosapuoliin.

3. Rakennepolitiikan tavoitteet

Suomen teollisuuden uudistamisessa tarvitaan kansallinen toimintalinja, jonka toteuttamiseen sitoudutaan pitkäksi ajaksi. Linjan on oltava sopusoinnussa kansainvälisen vuorovaikutuksen lisääntymisen ja markkinatalouden periaatteiden kanssa. Sen tulee nojata kasvavaan tietotaitoon ja korkeaan osaamiseen. Teollistamispyrkimysten tulee olla kovaa kansainvälistä kilpailua kestäviä. Siksi teollistamiselle on luotava edellytyksiä korostamalla korkean jalostusarvon ja sitä tukevan alihankintateollisuuden ja palvelutuotannon kehittämisen tarvetta.

1. Suomen on oltava houkutteleva maa sekä ulko- että kotimaisille sijoittajille. Reaalikorko on saatava nykyistä alemmalle tasolle. Kun korko riippuu politiikan uskottavuudesta, on talouspolitiikan rakennuttava pitkäjänteisen yhteistoiminnan varaan.
2. Sijoitukset yritysten omaan pääomaan on tehtävä verotuksessa saman arvoisiksi rahamarkkinasijoitusten kanssa.
3. Valtion on huolehdittava perustuotannon aloilla teollisuuden kehittämiseen tarvittavan osaamisen pysyvyydestä Suomessa.
4. Kohtuuhintaisen energian, erityisesti perusvoimaan kuuluvan sähkön saanti on turvattava tulevana vuosina. Energiapolitiikan pitkän aikavälin toimenpideohjelma on laadittava viivyttämättä.

4. Yritystuet

Suomalainen yritystukipolitiikka on kirjavaa ja päällekkäistä. Yksittäin laskien yritystuen eri muotoja on yli 170, verotuet mukaan lukien määrä ylittää 200. Tukia myöntäviä viranomaisia on runsaasti ja niiden toimialat ovat päällekkäisiä. Viranomaisten yhteistyö toimii puutteellisesti. Tukien kohtaantumisen ja vaikuttavuuden arviointi on vaikeaa. Siksi on välttämätöntä uusia yritystukien muodot ja antaa niiden toiminnalle selkeä tavoitesisältö.